БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 138 (17.420). ● 19 июнь 1979 йил, сешанба ● Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ—АМЕРИКА ҚЎШМА АХБОРОТИ

Аҳдлашиб олинганига мувофиқ 1979 йил 15 июндан 18 июнгача Венада, Австрия, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан Америка Қўшма Штатларининг Президенти Жеймс Э. Картер ўртасида учрашув бўлиб ўтди.

Л. И. Брежнев билан Ж. Картер олиб борган музокараларда: Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Д. Ф. Устинов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. У. Черненко, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, СССР Қуролли Кучлари Бош штабининг бошлиғи Н. В. Огарков; Америка томонидан — АҚШ давлат секретари Сайрус Вэнс,

(Давоми учинчи бетда).

Л. И. Брежневнинг Ж. Картер билан музокаралари

16 июнь куни Венада КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан АҚШ Президенти Ж. Картер ўртасида музокаралар бошланди.

Музокараларда Совет томонидан — А. А. Громико, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, Н. В. Огарков; Америка томонидан — С. Вэнс, З. Бжезинский, Г. Браун, Д. Жоунс қатнашмоқдалар.

Л. И. Брежнев билан Ж. Картер Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатларнинг ўзаро муносабатларига доир умумий, принципиал масалаларни кўриб чиқдилар. Л. И. Брежнев Совет Иттифоқининг раҳбарлари, бутун совет халқи Совет—Америка муносабатларининг узоқ истиқболга мўлжалланган тинчлик ва кенг ҳамкорлик муносабатлари бўлишини истайдилар, деб таъкидлади. Совет Иттифоқининг, деб уқтириб ўтди Л. И. Брежнев, Қўшма Штатларга нисбатан душманлик ниятлари йўқ ва бизнинг мамлакатимиз қаерда ҳам бўлмасин АҚШ ҳисобига ўзи учун қандайдир фойда олиш ёки устунликка эга бўлиш йўлини қидирмайди. «Совет ҳарбий хавфи» тўғрисидаги ҳар қандай гаплар, деди Л. И. Брежнев, урушқоқлик ниятлари бор, деб бизга туҳмат қилиш йўлидаги ҳар қандай уринишлар адоват уруғини сочиш ва ҳатто СССР билан АҚШни тўқнаштириб қўйишни истаган кишиларга қўл келадиган уйдирмалардан бошқа нарса эмас.

Л. И. Брежнев АҚШда ҳарбий харажатлар ортиб бораётганлигига эътиборни жалб этиб, қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: бу харажатларнинг кўпайтирилиши ва қуролланиш пойгасининг авж олдирилиши давлатларнинг хавфсизлигини мустаҳкамлашга эмас, балки бунинг аксича, заифлаштиришга олиб боради. Ҳарбий қарама-қарши туриш даражасини пасайтириш — ҳар икки мамлакатнинг ва бошқа давлатларнинг хавфсизлигини мустаҳкамлашнинг реал йўлидир.

Ж. Картер айтдики, АҚШ ҳар икки мамлакатнинг ва бутун жаҳон халқларининг манфаатларини кўзлаб тинчликни сақлаш асосида Совет Иттифоқи билан яхши муносабатлар ўрнатилишига умид қилади. Ж. Картер ядро қуроли запасларини кўпроқ даражада қисқартириш, чеклаш, сўнгра бу қуролни ишлаб чиқаришни тамомила тўхтатиш имкониятларини тадқиқ этиш зарурлигини айтди. Шу билан бирга у, аслини олганда, АҚШда қурол-яроғларни кўпайтириш ва такомиллаштириш юзасидан кўрилаётган тадбирларни маъқуллади.

Ж. Картер АҚШ билан СССР ўртасидаги рақобат бундан буён ҳам давом этаверади, деди ва ана шу мавжуд рақобатнинг баъзи жиҳатлари халқаро вазиятга беқарорлик руҳида таъсир ўтказажагини ва томонларнинг ўзаро ташвишланишига сабаб бўлажагини айтиб, Америка—Совет муносабатларини ривожлантириш юзасидан самаралироқ тадбирларни белгилаш, ҳар икки мамлакат учун муштарак мақсадларни аниқроқ белгилаб олиш зарур эканлигини таъкидлади.

Ҳар икки томон Совет—Америка муносабатларини ижобий ривожлантириш Совет ва Америка халқларининг манфаатлари нуқтаи назаридан ҳам, халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш учун ҳам муҳим аҳамиятга молик эканлигини уқтириб ўтди. Ҳар икки мамлакат раҳбарларининг ҳозирги учрашуви бу борада ўз ролини бажаради, деб умид билдирилди.

Музокаралар давомида СССР билан АҚШнинг бир қанча масалалар юзасидан қарашлари бир-биридан фарқ қилганига қарамай, улар тенглик, бир-бирларининг манфаатларини ва оладиган нафларини ўзаро ҳурмат қилиш асосида турли соҳаларда барқарор ва конструктив ҳамкорлик қилишга интилаётганлиги изҳор этилди. Л. И. Брежнев билан Ж. Картер шу мақсадга эришишнинг амалий йўллари хусусида фикрлашиб олдилар.

Музокараларда Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, КПСС Марказий Комитети Халқаро информация бўлимининг мудири Л. М. Замятин, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Г. М. Корниенко, Америка томонидан — АҚШ Президентининг ёрдамчиси Г. Жордан, АҚШнинг СССРдаги элчиси М. Тун, Оқ уйнинг матбуот секретари Ж. Пауэлл, АҚШ миллий хавфсизлик кенгаши аппаратининг ходими Р. Бартоломью ҳам қатнашмоқдалар.

Музокаралар тушдан кейин давом эттирилади.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежневнинг АҚШ Президенти Ж. Картер билан музокаралари 16 июнда тушдан кейин Венада давом эттирилди. Музокараларда Совет Иттифоқи ва Американинг эрталабки мажлисда ҳозир бўлган расмий кишилари қатнашмоқдалар.

Иккинчи мажлис давомида асосий эътибор стратегик ҳужум қуролларини чеклаш проблемасига қаратилди. Л. И. Брежнев билан Ж. Картер СҚЧ-2 тўғрисидаги Совет—Америка шартномасини тасдиқлашлари ва имзолашлари билан боғлиқ бўлган масалаларни кўриб чиқдилар. Ҳар икки томон ана шу муҳим ҳужжатни ишлаб чиқиш ва келишиб олиш соҳасида бир неча йилдан буён зўр ғайрат билан қилинган ишлар муваффақиятли тугалланганлигидан мамнун эканликларини билдирдилар. Томонлар тузиладиган шартнома муҳим аҳамиятга молик эканлигини таъкидладилар ва бу шартноманинг амалга оширилиши қуролланиш пойгасини жиловлаб қўйиш ва уруш хавфини камайтириш йўлида жуда катта қадам бўлади, деган фикрни якдиллик билан изҳор қилдилар.

Музокараларни бошлаш олдидан. «Правда» махсус мухбири В. Кругликов телефотоси.

Л. И. Брежнев билан Ж. Картер музокараларнинг шундан кейинги босқичлари (СҚЧ-3) хусусида ҳам фикрлашиб олдилар. Бу музокаралардан мақсад стратегик қуролларни тобора чеклаш, шунингдек қисқартириш чораларини ишлаб чиқишдан иборат бўлиши керак.

Музокаралар амалий, ошкора ва конструктив вазиятда ўтди. Ҳар икки томоннинг келишиб олишига мувофиқ, музокараларнинг биринчи куни АҚШнинг Австриядаги элчихонаси биносида олиб борилди ва 17 июнь куни Венадаги совет элчихонаси биносида давом эттирилади.

* * *

17 июнь куни СССРнинг Австриядаги элчихонасида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев АҚШ Президенти Ж. Картер билан музокараларни давом эттирди.

Музокараларда Совет томонидан — А. А. Громико, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, Н. В. Огарков; Америка томонидан — С. Вэнс, З. Бжезинский, Г. Браун, Д. Жоунс қатнашмоқдалар.

Қуролланиш пойгасини жиловлаш ва қуролсизланиш масалаларини кўриб чиқиш давом эттирилди.

Совет томони тинчликни мустаҳкамлаш, кескинликни юмшатиш жараёнини кучайтириш, қуролланиш пойгасини тўхтатиш йўли ҳозирги халқаро вазиятда бирдан-бир асосли ва тўғри йўл эканлигини таъкидлаб ўтди. Тенглик ва бир хил даражадаги хавфсизлик принципига қаттиқ риоя қилган тақдирдагина бу ишда муваффақият қозонишни таъминлаш мумкин.

Томонлар СҚЧ-2 шартномаси кучга кирганидан кейин ядро қуролини ва бошқа хилдаги қурол-яроғларни янада қисқартириш ва ядро уруши хавфини камайтириш йўлидан олға бориш зарур, деган фикрни якдиллик билан изҳор қилдилар.

Президент Ж. Картер билан Л. И. Брежнев бу борада СҚЧ-3 доирасида ҳам ва бундан ташқари доирада ҳам янги битимларга эришиш учун ҳар икки томон биргаликда ўрганиб чиқа оладиган масалалар юзасидан ўзларининг конкрет мулоҳазаларини баён қилдилар.

Л. И. Брежнев, жумладан, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва уни орқага буриб юбориш учун янги, самарали йўлларни қидириб топиш зарур эканлигини уқтириб ўтди. У ядро қуроли ишлаб чиқаришни тўхтатиш ҳақидаги ва ядро запасларини аста-секин қисқартириб, уларни тамомила тугатиш тўғрисида Совет Иттифоқи қилган таклифга эътиборни жалб этди ва Қўшма Штатлар бу таклифни қўллаб-қувватлайди, деб умид билдирди.

Икки давлатнинг раҳбарлари мумкин қадар кўпроқ мамлакатларни ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномага қўшиш йўли билан ядро қуролини тарқатмаслик режимини мустаҳкамлаш, шунингдек, ядро қуролини вужудга келтириш учун фойдаланилиши мумкин бўлган ядровий материаллар, ускуналар ва технологияни етказиб бериш устидан контролни кучайтириш муҳим эканлигини таъкидладилар. Кескин низоли вазият мавжуд бўлган районларда бундай қуролнинг пайдо бўлиши ғоят хатарли эканлиги қайд этилди.

Томонлар ядро қуроли синовларини ёппасига ва батамом тўхтатиш тўғрисидаги шартномани ишлаб чиқишни туғаллаш зарур эканлигини айтдилар.

Марказий Европада қуролли кучлар ва қурол-яроғларни қисқартириш юзасидан Венада олиб борилаётган музокараларда вужудга келган аҳволни муҳокама қилишга лозим даражада эътибор берилди. Бу музокараларга илгари силжишга ёрдам берадиган чораларни кўриш имкониятларини ўрганиш тўғрисида шартлашиб олинди. Ҳар икки томон СҚЧ-2 тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши ҳозирги вақтда кўп томонлама ёки икки томонлама музокаралар доирасида кўриб чиқилаётган бошқа масалалар юзасидан фикрлашиб олишга ижобий мадад беради, деган умидни ҳам изҳор қилди.

Л. И. Брежнев билан Ж. Картер таъкидлаб ўтганларидек, фикрлашиб олиш фойдали ва амалий бўлди. У томонларнинг позицияларини яхшироқ англаб олиш ва СҚЧ-2 тўғрисидаги шартномани имзолашнинг муваффақиятли ўтишидан фойдаланиб, қуролланиш пойгасини чеклашнинг бошқа баъзи йўналишларида олға ҳаракат қилиб боришни енгиллаштириш имконини берди.

Музокараларда қуйидагилар ҳам қатнашдилар:

Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, КПСС Марказий Комитети Халқаро информация бўлимининг мудири Л. М. Замятин, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Г. М. Корниенко, СССР Ташқи ишлар министрлиги бўлимининг мудири В. Г. Комплектов.

Америка томонидан — АҚШ Президентининг ёрдамчиси Г. Жордан, АҚШнинг СССРдаги элчиси М. Тун, Оқ уйнинг матбуот секретари Ж. Пауэлл, АҚШ миллий хавфсизлик кенгаши аппаратининг ходими Р. Бартоломью.

* * *

17 июнда тушдан кейин СССРнинг Венадаги элчихонаси биносида КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан АҚШ Президенти Ж. Картер яна учрашдилар. Муҳим халқаро ва регионал проблемалар қараб чиқилди.

Европадаги ишларга, Яқин Шарқдаги, Африка жанубидаги, жануби-шарқий Осиёдаги, шунингдек дунёнинг бошқа баъзи районларидаги аҳволга алоҳида эътибор берилди.

Президент Картер ўз сўзида АҚШнинг Яқин Шарқда, Намибия ва Родезияда олиб бораётган маълум сиёсатини ёқлаб чиқди, у жумладан, дунёнинг бир қанча районларида, бунинг устига Америка территориясидан анча йироқ районларда ўз иттифоқчилари сингари АҚШнинг ҳам «ҳаётий муҳим манфаатлари» борлигини айтди. Ж. Картер халқларнинг миллий озодлик ва мустақилликка, иқтисодий ва социал тараққиётга интилиши туфайли жаҳонда юз бераётган ўзгаришларга бошқа давлатларнинг аралашуви сабаб бўлди, деб айтди.

Осиё ва Африканинг баъзи регионларида Совет Иттифоқи олиб бораётган сиёсатнинг Америка томонидан талқин этилиши объектив характерга эга эмаслигини совет томони уқтириб ўтди. Совет Иттифоқи, деб таъкидлади Л. И. Брежнев, мустамлакачилик ва ирқчиликнинг барча қолдиқларини батамом тугатиш учун, истисносиз барча халқларнинг мустақил ва ўз йўли билан ривожланиш ҳуқуқини ҳурмат қилиш учун изчиллик билан курашиб келмоқда. Бу ишда СССР ўзи учун иқтисодий наф ҳам стратегик наф ҳам қидираётгани йўқ, ҳеч кимнинг қонуний манфаатларини камситишга ҳам уринаётгани йўқ.

Л. И. Брежнев ишонч билдириб айтдики, СССР билан АҚШ халқаро ишларда ҳамжиҳатликни истасалар ва эришиладиган аҳдлашувлар, ички ёки бошқа ўткинчи воқеалардан қатъи назар, амалга оширилса, у ҳолда — регионал аҳамиятга молик масалаларда ҳам, жаҳон аҳамиятига молик масалаларда ҳам — ҳамкорлик соҳаларида камчилик бўлмайди.

Томонлар Европага доир проблемаларни муҳокама қилган вақтда бу қитъада сиёсий муҳитнинг анча яхшиланганлигини уқтириб ўтдилар. Л. И. Брежнев Европада сиёсий кескинликни юмшатишни ҳарбий кескинликни юмшатиш билан тўлдириш зарур эканлигини таъкидлади. Европада, деди у, бир-бирига қарама-қарши турган ҳарбий-сиёсий гуруҳларнинг кучида тахминан ҳарбий тенглик аллақачонлар қарор топди ва ҳозир ҳам сақланиб қолмоқда. Совет Иттифоқи мавжуд кучлар тенглигини қабул қилади, уни бузгани йўқ ва бузиш ниятида ҳам эмас. Ҳозирги кучлар тенглиги нисбатини сақлаб қолиш ва бу нисбатни ўзгартирмай балки ҳар икки томондан унинг даражасини камайтира бориш — Европада хавфсизлик ва мустаҳкам тинчликнинг бирдан-бир йўлидир.

Л. И. Брежнев Яқин Шарқдаги аҳвол масаласи юзасидан уқтириб ўтдики, Исроил билан Миср ўртасида шартнома тузилганлиги шу районда вазиятни тинчитиш у ёқда турсин, балки уни янада кескин ва хатарли қилиб қўйди. Совет Иттифоқи проблемаларни барча манфаатдор томонлар иштирокида ҳар тарафлама ҳал этмасдан туриб, Яқин Шарқда мустаҳкам тинчлик бўлиши мумкин эмаслигига аминдир. 1967 йилда босиб олинган араб ерларининг тамомила озод этилиши, фаластинликларга ўз давлатини тузиш имконияти берилиши, шу регионидаги барча мамлакатларнинг мустақиллиги ва хавфсизлигини таъминлашгина низоларни бартараф этиш учун асос бўла олади.

Президент Ж. Картер Кэмп-Дэвидда тузилган шартномалар хусусида гапириб, ўз позициясини баён қилди.

Томонлар ялпи тинчлик ва халқлар хавфсизлиги манфаатларини кўзлаб, халқаро ишларда СССР билан АҚШ ўртасидаги иноқлик доирасини кенгайтириш мақсадида бундан буён ҳам маслаҳатлашиб туриш мақбул деган фикрни билдирдилар.

Бўлиб ўтган фикрлашув халқаро ҳаётнинг муҳим проблемалари хусусида бир-бирларининг тутган позициясини равшанроқ тушуниб олишлари жиҳатидан фойдали бўлди.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Ж. КАРТЕР БИЛАН УЧРАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев 18 июнь куни АҚШнинг Венадаги элчихонасида АҚШ Президенти Ж. Картер билан учрашди. Учрашув юзма-юз ўтди.

Махфий суҳбат давомида Совет — Америка муносабатларига доир катта-катта масалалар ва халқаро вазиятнинг баъзи бир проблемалари муҳокама қилинди.

Учрашув амалий, ошкора вазиятда ўтди.

(ТАСС).

СОВЕТ—АМЕРИКА МУЗОКАРАЛАРИ ТУГАДИ

18 июнь куни Венада Совет—Америка музокаралари ниҳоясига етказилди. Музокараларда:

Совет томонидан — Л. И. Брежнев, А. А. Громико, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, Н. В. Огарков;

Америка томонидан — Ж. Картер, С. Вэнс, З. Бжезинский, Г. Браун, Д. Жоунс иштирок этдилар.

Якунловчи мажлисда Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасида экономика, фан, маданият соҳасида ва бошқа соҳалардаги икки томонлама муносабатларни муҳокама қилиш давом эттирилди.

Л. И. Брежнев ва Ж. Картер бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик, баҳсли масалаларни ҳал этишда куч ишлатмаслик, тузилган битимлар ва шартномаларга қатъий риоя этиш принциплари асосида Совет—Америка муносабатларини янада ривожлантириш керак, деган фикрни билдирдилар. Иккала томон Совет—Америка алоқалари ва муносабатларини изчиллик билан чуқурлаштириш, СССР билан АҚШ ўртасида иноқлик доирасини ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтириш имкониятлари бор, деган комил ишончни изҳор қилди.

Халқлар тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш иши кўп жиҳатдан Совет—Америка муносабатларининг ҳолатига, Совет Иттифоқи билан АҚШнинг халқаро майдонда баҳамжиҳат ҳаракат қилишига боғлиқ эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Пировардида ҳар иккала томон Венада олий даражада ўтказилган Совет—Америка учрашувининг якунларидан мамнун эканлигини ҳамда олиб борилган музокаралар СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни яхшилаш ва ялпи тинчликни мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади деган комил ишончни изҳор қилди.

(ТАСС).

СОВЕТ-АМЕРИКА ҲУЖЖАТЛАРИ ИМЗОЛАНДИ

18 июнь куни Венадаги Хофбург саройида Совет — Америка ҳужжатларини тантанали вазиятда имзолаш маросими бўлди.

— Стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги шартнома,

— стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги шартнома протоколи,

— стратегик қуролларни чеклаш тўғрисида бундан буёнги музокараларнинг принциплари ва асосий йўналишлари ҳақида қўшма баёнот,

— «Стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасидаги шартнома муносабати билан келишиб олинган баёнотлар ва умумий тушунишлар» ҳужжати,

— Совет — Америка қўшма ахбороти имзоланди.

Ҳужжатларни: Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев, Америка Қўшма Штатлари номидан — АҚШ Президенти Ж. Картер имзолади.

Имзолаш маросимида Австрия Республикасининг Президенти Р. Кирхшлегер ва федерал канцлер Б. Крайский ҳозир бўлдилар.

Имзолаш вақтида: Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Д. Ф. Устинов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари К. У. Черненко, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, СССР Қуролли Кучлари Бош штабининг бошлиғи Н. В. Огарков, шунингдек КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Л. М. Замятин, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Г. М. Корниенко, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, СССРнинг Австриядаги элчиси М. Т. Ефремов, СҚЧ-2 тўғрисида Женевада ўтказилган музокаралардаги СССР делегациясининг раҳбари В. П. Карпов, бошқа расмий кишилар;

(Давоми учинчи бетда).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ЎРТОҚ ФРАНЦ МУРИ БИЛАН УЧРАШДИ

18 июнда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев Венада Австрия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ Франц Мури билан учрашди.

Ўртоқ Мури Австрия коммунистларининг умумий фикрини изҳор этиб, СССРнинг ташқи сиёсатига юксак баҳо берди. Бу сиёсатнинг кескинликни юмшатиш ва тинчликни мустаҳкамлашдан, ялпи қирғин келтирувчи ядро уруши хавфини йўқотишдан иборат мақсади Австрия халқининг, дунёдаги ҳамма халқларнинг орзу-умидларига тамомила мос келади. У стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги Совет—Америка янги шартномаси катта аҳамиятга эга эканлигини айтди. Бу жуда муҳим ҳужжат вайронгарчилик келтирувчи қурол турларини тўплаш йўлига ғов солиши лозим, у халқаро сиёсий иқлимга, жумладан Европадаги вазиятга яхши таъсир ўтказади, қуролсизланиш соҳасида қўйиладиган қадамларни енгиллаштиради.

Халқларнинг тинч келажаги учун курашда СССРнинг ташаббуслари, совет халқининг коммунистик қурилишдаги муваффақиятлари Австрия коммунистларига, мамлакат меҳнаткашларининг туб манфаатлари учун, социалистик идеалларни амалга ошириш учун курашаётган ҳамма кишиларга янгидан-янги куч-ғайрат бағишлайди, деб таъкидлади Ф. Мури.

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПССнинг Австрия Коммунистик партияси фаолияти билан қардошларча бирдамлигини изҳор этди, Австрия билан СССР ўртасида дўстона муносабатлар ўрнатиш ва бу муносабатларни ривожлантиришга Австрия Компартияси катта ҳисса қўшаётганлигини, Австрия ком-

(Давоми учинчи бетда).

Л. И. БРЕЖНЕВ ВЕНАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

ВЕНА, 18 июнь. (ТАСС махсус мухбирлари). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев бугун Москвага жўнаб кетди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Д. Ф. Устинов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. У. Черненко, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, СССР Қуролли Кучлари Бош штабининг бошлиғи Н. В. Огарков Л. И. Брежнев билан бирга жўнаб кетдилар.

СССР ва Австриянинг давлат байроқлари билан безатилган Швехат аэропортида Л. И. Брежневни Австрия Республикасининг федерал Президенти Р. Кирхшлегер, федерал канцлер Б. Крайский, ташқи ишлар министри В. Пар, Австрия ҳукуматининг бошқа аъзолари кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида КПСС Марказий Комитети Халқаро информация бўлимининг мудири Л. М. Замятин, СССРнинг Австриядаги элчиси М. Т. Ефремов, элчихонанинг дипломатик ходимлари, журналистлар бор эди.

Аэродромда фахрий қоровул саф тортиб турди. Қоровул бошлиғи Л. И. Брежневга рапорт берди. Совет Иттифоқи ва Австриянинг давлат гимнлари ижро этилди. Л. И. Брежнев билан Р. Кирхшлегер фахрий қоровул сафи олдидан ўтдилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Г. М. Корниенко, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин ҳам ўртоқ Л. И. Брежнев билан бирга жўнаб кетдилар.

Л. И. БРЕЖНЕВ ШАРАФИГА ЗИЁФАТ

ВЕНА, 17 июнь. (ТАСС). АҚШ Президенти Ж. Картер кеча кечқурун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев шарафига АҚШнинг Австрия Республикасидаги элчихонасида зиёфат берди.

Зиёфатда Совет томонидан: СССР делегациясининг аъзолари — А. А. Громико, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко; Америка томонидан — С. Вэнс, З. Бжезинский, Г. Браун ҳозир бўлдилар.

Зиёфат вақтида Ж. Картер билан Л. И. Брежнев нутқ сўзладилар.

Ж. КАРТЕР нутқи

Раис жаноблари!

Биз оқилона фикр юритиш руҳида ҳамжиҳатлик йўлларини қидириб топиш учун Венага келдик. Биз икки ўртадаги ихтилофларни аниқ билиб олиш ва ҳал этишга уриниш мақсадида бу ерга келдик. Биз ядро можаросининг олдини олиш йўлида олға қараб яна бир қадам қўйиш учун бу ерга келдик. Ядро можаросида жуда оз киши омон қолиши мумкин, лекин томонларнинг бирортаси ҳам ғалаба қилолмайди.

Раис жаноблари, мен бугун кечқурун сўзлайдиган нутқимда бир масалагагина тўхталиб ўтишим керак. Мен ҳар икки мамлакатларимизнинг қуролланиш устидан контроль ўрнатиш ва номуайянлик сари ҳар қандай ҳаракатнинг олдини олиш учун, оғишмай олға қараб бориш соҳасида муваффақият қозониш учун қадаҳ кўтаришни таклиф этаман. Бундай номуайянлик қуролланишни контроль қилиш ва жиловлаб қўйишга қобил бўлмаслигимиз орқасида рўй бериши мумкин.

Аммо, биз СҚЧ-2 тўғрисидаги шартнома яратиб берадиган жуда кенг имкониятларни эътиборга олишимиз лозим.

Биз стратегик қуроллар тўғрисида битим тузиш борасида олиб борилган ишлар давомида биргаликда ҳаракат қилиб, бошқа ижобий ўзгаришларга эришувимиз мумкин эканлигини аниқлаб олдик.

Аслини олганда СҚЧ тўғрисидаги янги шартномамиз бутун жаҳонда кескинликни ва конфронтацияни юмшатиш учун биз қидираётган асосий доираларнинг қўлга киритилишини таъминлай олади. Бу жаҳонда бошқарувнинг янги хилма-хил формалари тез таркиб топмоқда. Навқирон миллатлар ўзларининг янги мустақил ўрнини қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқдалар. Биз ирқчилик барҳам топиб, мустамлакачилик ниҳоясига етганлигининг шоҳиди бўлиб турибмиз. Бутун жаҳонда қашшоқлик ва социал адолатсизликка қарши ҳаракат кенгайиб боряпти.

Айни вақтда биз жаҳоннинг баъзи районларидаги можаролар вужудга келтираётган хавф-хатарларга дуч келмоқдамиз. Бундай можаролар бутун жаҳон миқёсида халқаро муносабатларга путур етказади ва ядро қуролининг ҳамда оддий қурол-яроғларнинг тарқатилишига ёрдам беради.

Биз жамиятларнинг ўзидаги, шунингдек улар ўртасидаги муносабатларнинг кўпроқ хилма-хил бўлишига олиб борадиган ўзгаришларга ёрдам беришни ўз бурчимиз деб биламиз. Биз кенг кўламдаги тенглик ва ривожланаётган мамлакатларга тобора кенг иқтисодий имкониятлар бериш тарафдоримиз. Биз шу мақсадларга эришиш йўлида бизга халақит бериши мумкин бўлган можароларнинг олдини олиш иложи борлигига ишонамиз.

Биз турли мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорликнинг ривожлантирилишига, низоларнинг тинч бартараф қилинишига, иқтисодий юксалиш, социал адолатга ва бутун жаҳонда инсон ҳуқуқларига риоя қилинишига ёрдам берамиз.

Биз муҳокама давомида кўриб чиқишни истаган ғоялар ана шулардан иборат. Биз бу ғояларни Қўшма Штатлар билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларга хос ғоят юксак масъулиятни сезган ҳолда муҳокама қиламиз.

Биз бошқа мамлакатларни янсон қилиб юбориш учун етарли қудратга эга эканлигимиз каби факт бошқа мамлакатларни контроль қилиш ҳуқуқига эгамиз ёки контроль қилиш зарурати олдида турибмиз, деган маънони англатмайди.

Мен ядро қуролларини чеклаш соҳасида кўрилган ва муваффақият билан тугалланган тадбирларимиз ҳамкорликнинг янги соҳалари сари бизга йўл кўрсатиб бериши ва биз аввалдагидек рақобат қилиб келаётган соҳалардаги проблемаларни тинч ҳал этиш учун негиз бўлиб хизмат қилиши мумкин, деб ҳисоблайман.

Раис жаноблари, СҚЧ-2 тўғрисидаги шартномани тузиш соҳасида муваффақият қозонганлигимиз учун қадаҳ кўтарганимизда оқилона фикр юритишга амал қилиб, ҳамжиҳатликнинг янги формаларини қидириб топиш мажбуриятини олайлик. Ҳамкорлигимизни давом эттиравериш, музокараларда ҳалол иш кўриш, ҳар икки мамлакатнинг хавфсизлигини мустаҳкамлаш ва энг муҳими — бутун жаҳонда тинчликни мустаҳкамлаш мажбуриятини олайлик.

Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Ҳурматли Президент жаноблари!

Жаноблар!

Ўртоқлар!

Мамлакатимиз ва унинг раҳбарлари шаънига эзгу сўзлар айтганлиги учун Президент Картерга самимий миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Совет Иттифоқида шу учрашув ўтказилишини мамнуният билан қабул қилмоқдалар. Мен Президент Картер билан шахсан танишганлигимдан хурсандман. Президент жаноблари, Сиз билан биз бу учрашувимизга анча узоқ ва қийин йўл билан келдик. Аммо вақт ва куч-ғайрат беҳуда сарфланмади. Ҳар икки томоннинг зўр ғайрат билан қилган меҳнати туфайли самарали музокаралар олиб бориш учун замин вужудга келтирилди. Мамлакатларимизнинг халқлари ва Ер юзидаги барча тинчликсевар кишилар бу музокараларнинг натижаларидан хурсанд бўладилар, деб умид қиламан.

Биз бу ерда тинч бетараф Австриянинг меҳмонларимиз. Бу — маълум даражада рамзий маънога эгадир. СССР, АҚШ, шунингдек Франция ва Англиянинг ҳамкорлиги Австриянинг шундай статуси учун кўп жиҳатдан имконият яратиб берди. Бу — тинч-тотув яшаш сиёсатининг реал самараларидан биридир.

Биринчи кундаги суҳбатларнинг ўзиёқ ҳар икки томон муҳокама этилаётган проблемаларнинг аҳамиятини аниқ-равшан тушуниб олганлигини кўрсатди. Ядро урушининг пайдо бўлишига йўл қўймаслик учун ҳамма чораларни кўриш тўғрисида 70-йилларнинг биринчи ярмидаёқ келишиб олинди. Бизнинг мамлакатларимиз суверенитет, тенглик, ички ишларга аралашмаслик ва ўзаро манфаатдорлик асосида ўз ўрталаридаги тинч муносабатларни ривожлантириш мажбуриятини олдилар. Бундай битимларга келиш осон бўлмади: ижтимоий тузумдаги, сиёсий системалардаги ва ҳар икки томоннинг қарашларидаги тафовутлар бунга халақит берди. Аммо шундай бўлса ҳам, оқилона фикр юритиш ва реалликни англаш устун келди.

Афсуски, кейинчалик мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар бир маромда ривожланмади. Муносабатларда турғунлик ҳам рўй берди, ҳатто баъзи масалаларда ўйлаб қўйилган йўлдан чекинишлар ҳам бўлди. Бу ҳол жаҳондаги бутун вазиятга ҳам таъсир кўрсатди. Менинг фикримча, бу учрашув Совет—Америка муносабатларини яхшилаш ва халқаро иқлимни соғломлаштиришда муҳим қадам бўлиб қолиши мумкин.

Аммо, бу йўлдан олға ҳаракат қилиб бориш бундан буён ҳам кўп куч-ғайрат, мардлик ва сабот-матонатни, шубҳасиз, талаб этади. Гарчи бемаъни бир ҳол бўлиб кўринса-да, мамлакатларимиз ўртасидаги нормал муносабатларнинг ва тинч ҳамкорликнинг мухолифлари ҳам бор. Совет—Америка муносабатларидаги кескинлик уларнинг дидига ёқади. Баъзи бировлар эса СССР билан АҚШни тўқнаштириб қўйишни очиқдан-очиқ орзу қилмоқдалар. Президент жаноблари, менинг фикримча, бундай ниятларнинг амалга оширилишига йўл қўймаслик Сиз билан бизнинг халқларимиз олдидаги ва бутун жаҳон олдидаги бурчимиздир.

СССР билан АҚШ ўртасидаги ҳамжиҳатликнинг душманлари «совет ҳарбий хавфи» деган сафсаталардан актив фойдаланмоқдалар. Қизиқ бир ҳол: Совет Иттифоқи давлатлар ўртасидаги тинч муносабатларни ривожлантиришга кўп ҳисса қўша борган сари, у қурол-яроғларни чеклаш ва янги уруш хавфини камайтириш тўғрисида зўр сабот-матонат билан конкрет таклифларни илгари сура борган сари, сиёсатимиз тўғрисида бўлмағур гапларни шу қадар зўр бериб тарқатмоқдалар.

Бирон бир мамлакатдаги ижтимоий жараёнларни, халқларнинг мустақиллик ва социал тараққиёт йўлидаги курашини «Москванинг ҳийла ва найранги» деб тасвирлашга ҳам уринмоқдалар.

Совет кишилари халқларнинг озодлик кураши билан, албатта, бирдамдирлар. Бизнинг бирон бир мамлакатдаги сиёсий режимларга берадиган баҳомиз кўпинча АҚШдаги баъзи доираларнинг берадиган баҳосидан ғоят фарқ қилади. Аммо СССР бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашишга қаршидир. Бу — бизнинг принципиал позициямиздир. Биз ҳар бир халқ ўз тақдирини ўзи ҳал этиш ҳуқуқига эгадир, деб ҳисоблаймиз. Модомики шундай экан, тарихнинг объектив бориши учун масъулиятни Совет Иттифоқи зиммасига юклаш ва хусусан бундан муносабатларимизни мушкуллаштириш учун бир баҳона сифатида фойдаланишнинг нима ҳожати бор?

Лекин шунга қарамай, эндиликда ҳам реализм, заковат билан ёндашиш ва давлат донишмандлиги пировард натижада ғалаба қилади, деб ўйлайман. Шунинг учун ҳам ғалаба қиладики, муносабатларимизни яхшилаш ва ривожлантириш тарафдорларининг ҳар икки мамлакатдаги кўп миллионли граждандар оммасидан, жаҳондаги барча халқлардан иборат қудратли иттифоқчилари бор.

Бизнинг Президент Картер билан биринчи учрашувимиз жуда катта аҳамиятга молик воқеа сифатида нишонланади. Биз стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги шартномани узил-кесил тасдиқлашимиз ва имзолашимиз керак.

Биз қуролланиш пойгасини чеклашнинг бошқа бир қанча жиҳатларини, шунингдек халқаро аҳвол проблемаларини ва икки томонлама муносабатларни ривожлантиришга доир баъзи масалаларни ҳам муҳокама қиламиз. Хуллас, ҳали кўп иш қилишимиз керак.

Биз бу учрашувни амалий ва конструктив тарзда, самимият ва ўзаро ҳурмат руҳида бошладик. Бу эса фойдали якунларга умид боғлаш имконини беради. Ҳар икки мамлакатларимизнинг халқларигина эмас, тинч ва осойишта ҳаётга муҳтож бўлган барча мамлакатларнинг халқлари ҳам шуни кутмоқдалар. Уларни ноумид қилмайлик.

— Америка Қўшма Штатларининг Президенти Картер жанобларининг соғлиғи учун!

— Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар ўртасидаги тинч ва яхши муносабатларни муваффақиятли ривожлантириш учун!

— Бутун жаҳонда мустаҳкам тинчлик учун қадаҳ кўтаришни таклиф этаман!

АҚШ ПРЕЗИДЕНТИ ШАРАФИГА ЗИЁФАТ

ВЕНА, 17 июнь. (ТАСС махсус мухбирлари). КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев 17 июнь кечқурун СССРнинг Австрия Республикасидаги элчихонасида АҚШ Президенти Ж. Картер шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Совет томонидан: делегация аъзолари — А. А. Громико, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, Н. В. Огарков, шунингдек КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Г. М. Корниенко, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин;

Америка томонидан — С. Вэнс, Г. Браун, З. Бжезинский, Д. Жонус, шунингдек АҚШнинг СССРдаги элчиси М. Тун ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида Л. И. Брежнев нутқ сўзлади.

Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Ҳурматли Президент жаноблари!

Ҳурматли америкалик меҳмонлар!

Ўртоқлар!

Биз Президент Картерни ва музокараларда қатнашувчи барча америкалик шерикларимизни чин кўнгилдан табриклаймиз.

Бизнинг музокараларимиз давом этмоқда, гарчи дастлабки бўлса ҳам баъзи якунлар тўғрисида ҳозирнинг ўзидаёқ гапириш мумкин.

Биз стратегик ҳужум қуролларини чеклаш проблемаларини муҳокама қилиб бўлдик. Эртага СҚЧ—2 шартномаси имзоланади. Президент бу ҳужжат алоҳида аҳамиятга молик бўлади деган фикрга қўшилади, деб ўйлайман. Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар қимматга тушадиган хатарли қуролланиш пойгасини тўхтатиш йўлида янги жуда катта қадам қўймоқдалар, улар ҳатто энг мураккаб ва энг қалтис масалаларни биргаликда ҳал эта олажакларини жаҳонга яққол исботлаб бермоқдалар.

Янги шартнома реалистик ва конкрет шартномадир. Унинг моҳияти — қурол-яроғларнинг миқдорини чеклашдан ва уларнинг сифатини такомиллаштиришга йўл қўймасликдан иборат; шартнома тенглик ва бир хил даражадаги хавфсизлик принципига асосланган. Томонларнинг шартнома юзасидан олинган барча мажбуриятларни бажариши жиддий синовга бардош беради.

Бу — кўп йиллар мобайнида зўр ғайрат билан қилинган ишларнинг якуни, манфаатларнинг бир-бирига мос бўлишидир. Бу шартноманинг ҳар бир қоидаси, мен ҳатто ҳар бир сўзи ҳам дер эдим, ўн марталаб ўйлаб, ўлчаб кўрилган.

Бунда мурасага келинганлиги кўриниб турибди, албатта, бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Ҳар томон шартнома текстини ўзи учун бошқачароқ, мақбулроқ шаклда кўришни истар эди, аммо томонларнинг ҳар бири шеригининг қонуний манфаатларини эътиборга олиб, бирор масалада ён бериши керак эди. Ана шу мураккаб ва машаққат билан қурилган бинони ларзага келтириш, ундаги бирон деталини ўзгартириш, уни ўзига яқин келтириш, йўлидаги ҳар қандай уринишлар ҳеч қандай истиқболга эга эмас. Бутун конструкция барбод бўлиб, муносабатларимиз учун ва умуман жаҳондаги вазият учун оғир ва ҳатто хатарли оқибатлар келтириб чиқариши мумкин эди. Президент Картер ва АҚШнинг бошқа раҳбар арбоблари ҳам яқинда сўзлаган нутқларида буни огоҳлантириб ўтдилар.

Бизга келганда, ишонтириб айта оламанки, Коммунистик партиямизнинг раҳбарлари ҳам, СССР Олий Совети ҳам, бутун совет халқи ҳам аҳдлашиб олинган масалалар муҳим эканлигини яхши англайдилар. Улар ана шу аҳдномани тўла-тўкис қўллаб-қувватлайдилар ва ундан ҳар қандай чекинишларга, унинг руҳи ва ҳарфига путур етказиш йўлидаги уринишларга асло рози бўлмайдилар. Мен бунга аминман. СССР шартномани тузиш билан ўзи имзолаган бошқа ҳамма битимлар каби уни ҳам аниқ ва қатъият билан бажаради.

СҚЧ—2 шартномаси СҚЧ—3 сари олға ҳаракат қилиб бориш учун йўл очиб беради. Бу, эҳтимол, янада мураккаб иш бўлиши мумкин. Шу пайтгача музокараларимизнинг қавсда қолиб келган бир қанча жиддий стратегик ва географик омилларини ҳисобга олишга тўғри келади. Аммо биз қатъий ният, конструктив ва ҳалол ёндашиш мавжуд бўлган тақдирда бу вазифани ҳам ҳал эта оламиз, деб ўйлайман.

Президент Картер билан мен СҚЧ—2 ҳақидаги аҳднома ҳарбий соҳада мусобақани чеклашга доир бошқа масалалар ҳақидаги музокараларда олға қараб тезроқ қадам қўйиш учун омил бўлиб хизмат қилади, деган умумий хулосага келдик.

Ниҳоят, Марказий Европадаги қуролли кучлар ва қурол-яроғларни қисқартириш юзасидан бу ерда, Венада олиб борилаётган музокараларда бамаслаҳат бир қарорга келиш пайти келган. Президент билан олиб борган суҳбатларимиз ҳар икки томон бу ишни жадаллаштиришни ёқлаб чиқаётганлигини ва бунда СССР билан АҚШнинг ташаббуси ва яхши намунаси фойдали роль ўйнай олади деб ҳисоблаётганликларини кўрсатди. Биз бу соҳада биргаликда баъзи тадбирларни кўра оламиз, деб ўйлайман. Венадаги учрашув бошқа учрашувларга ҳам чорлайди, деб умид қиламиз.

Биз халқаро ишларда СССР билан АҚШ ўртасидаги ҳамкорликка жуда катта аҳамият бермоқдамиз. Мамлакатларимизнинг куч-қудрати ва таъсири улар зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Пропаганда руҳидаги ҳужумлар эмас, қандайдир «куч ишлатиш» найранглари эмас, балки донолик билан вазмин иш кўриш, ўз шеригининг қонуний манфаатларини ҳурмат қилиш ҳамда оқилона ва бехатар дунёни барпо этишда умумий тил топишга виждонан интилиш, бизнинг фикримизча, муваффақият қозониш калитидир. Биз шу руҳда ҳаракат қилиб, ўз ҳамкорлигимизни учинчи мамлакатларнинг биронтасига қарши қаратмай, СССР ва АҚШ халқлари учун ҳам, умуман бутун инсоният учун ҳам кўпгина фойдали ишларни қила оламиз, деб ўйлайман.

Биз халқаро ишларда биргалашиб ҳаракат қилиш соҳасида яхши тажрибага эгамиз. Масалан, 1973 йилда Яқин Шарқда уруш ўчоғини тугатиш мақсадида биргаликда қилинган ишларни эслатиб ўтиш кифоядир. Хельсинкидаги Умумевропа кенгашига тайёргарликдаги ҳамкорликни ҳам эслатиб ўтиш керак, албатта.

Маълумки, СССР раҳбарлари халқаро кескинликни юмшатишнинг энг қатъий тарафдорларидир. Аммо кескинликни юмшатиш ишнинг бошланишигина холос. Биз бошқа давлатлар билан бўлгани каби Америка билан муносабатларимизда ҳам бундан кўпроқ натижаларга эришишни истаймиз. Биз ҳақиқатан ҳам яхши қўшничилик муносабатларини — ҳарбий можаролар бўлишига йўл қўймайдиган соғлом, мустаҳкам муносабатларни истаймиз, биз бунинг учун халқларимизни яқинлаштириш соҳасида катта ишлар қилишга тайёрмиз. Бунда ҳамжиҳат бўлиб иш кўриш керак, албатта. Ҳамжиҳатлик кўприклари шундай бир нарсаки, уни ҳар икки томоннинг биргаликда қиладиган ҳаракати билангина барпо этиш мумкин.

Шу боисдан, биз экономика, фан, маданият соҳасида ва бошқа соҳаларда Совет-Америка муносабатларини ривожлантириш масалалари юзасидан Президент Картер билан фикрлашиб олишни фойдали деб ҳисоблаймиз. Бизнинг учрашувимиз бунда ҳам илҳомбахш омил бўлиб хизмат қилади, деб ишонгимиз келади.

Умуман олганда, бу учрашув сермазмун ва самарали бўлганлиги ҳозирнинг ўзидаёқ аёндир. Менинг фикримча, биз Президент Картер билан мамлакатларимиз ўртасидаги келишув доирасини кенгайтиришга ҳаракат қилдик.

Бундай учрашувлар келгусида ҳам ўтказиладиган бўлса, биз рўёбга чиқариш учун ҳозир Венага тўпланган эзгу ишни давом эттириш гарови бўлиб қолаверади.

Президент Картернинг ва америкалик барча шерикларимизнинг сиҳат-саломатлиги учун;

Америка халқи учун;

СССР билан АҚШ ўртасидаги яхши муносабатлар ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик халқларимизнинг бахт-саодати йўлида ва бутун жаҳонда тинчлик иши манфаатлари йўлида халқаро ҳаётнинг доимий омили бўлиб қолиши учун қадаҳ кўтаршни таклиф этаман!

* * *

Ж. Картер жавоб нутқи сўзлади.

Ж. КАРТЕР нутқи

Раис жаноблари, аввало, мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатлик учун сидқидилдан кўтарган қадаҳингиз учун миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Раис жаноблари, бугун биз ҳар биримиз учунгина эмас, бутун жаҳон учун ҳам муҳим бўлган бир қанча проблемаларни муҳокама қилдик. Ана шу проблемаларнинг баъзилари юзасидан, ҳусусан қуролли кучлар устидан назорат ўрнатиш соҳасидаги проблемалар юзасидан ўз ўртамиздаги ҳарбий рақобатни чеклайдиган қоидаларни ишлаб чиқиш ва ядро қуроли устидан контроль ўрнатиш ҳамда унинг тартибини белгилаш соҳасида илгари силжиш учун асос яратиш йўлидаги ҳаракатларимизни олға сура олдик.

Биз бошқа баъзи проблемалар юзасидан ҳамиша ҳам бир фикрга кела олдик ва масалага бир хил ёндашиш йўлини ишлаб чиқа олдик, деб бўлмайди. Аммо биз ана шу ихтилофларни тинч бартараф қилиш йўлларини қидириб топишни давом эттириш ҳақида келишиб олдик.

Ҳар икки мамлакатимиз ҳозирги кунда жаҳоннинг кўп районларини қамраб олган ўзгаришлардан келиб чиқадиган хавф-хатарларга дуч келмоқда. Иккита асосий ядровий давлат бўлмиш бизнинг зиммамизга ана шу ўзгаришлар билан шуғулланишдан иборат асосий бурч юкланади.

Мен бизнинг олдимизда иложи бўлган икки йўл бор, деб ҳисоблайман. Рақобат қилиш йўли ва ҳатто конфронтация йўли бор. Мамлакатларимиздан ҳар бирининг жаҳоннинг турли районларида мавжуд бўлган тартибсизликдан фойдаланишга ҳар қандай уриниши бизни ана шу йўлга чорлайди. Қўшма Штатлар биз учун шу йўлдан боришга тўғри келганида ўзининг муҳим ҳаётий манфаатларини ҳимоя қила олади ва ҳимоя қилади.

Аммо бошқа бир йўл ҳам бор — бу тийилиб туриш ва иложи бор жойда ҳамкорлик қилиш йўлидир. Биз бу йўлни афзал кўрамиз.

Раис жаноблари, Сизнинг зўр ғайрат билан қилган жуда катта ишларингиз натижасида Европада кескинликни юмшатиш жараёни ривожланиб бормоқда, бу жараён жаҳоннинг бошқа районларини ҳам қамраб олади, деб умид қиламан. Биз тийилиб туриш, бир-биримизнинг манфаатларимизни ҳурмат қилиш ва ҳаддан ташқари рақобат хавфли эканлигини эътироф этиш қоидалари Европада янада барқарор тинчликка олиб келиши ва бу қоидаларнинг планетамиздаги бошқа нотинч районларга нисбатан ҳам аста-секин жорий этила олиниши учун биргаликда иш кўра оламиз, деб умид қиламан.

Африканинг жанубида ирқий адолат учун кураш давом этмоқда. Биз америкаликлар зўравонлик масалани ҳал этиш йўли эмаслигини биламиз ва шу сабабли у ерда рўй берган можароларни тинч бартараф қилиш йўлини қидирмоқдамиз.

Жануби-Шарқий Осиёда уруш давом этмоқда, чет эл қўшинлари ўзгаларнинг территориясига ҳужум қилиб, босиб олмоқдалар. Кампучиядаги уруш чет эл қўшинларини олиб чиқиб кетиш ва миллий мустақилликни ҳамда халқаро чегараларни ҳурмат қилиш йўли билангина тамомланиши мумкин, деб ҳисоблаймиз. Ҳаммамиз ўз уйлари ва ўз юртидан ҳайдаб юборилган ўн минглаpча жафокаш кишиларнинг ғам-ғуссасига ҳамдард бўлишимиз керак. Жаҳон 30-йилларда Европадаги қочоқларга тамомила бефарқ қараган эди, бу ҳол 70-йилларда Осиёда такрорланмаслиги керак.

Яқин Шарқда Исроил билан Миср кенг кўламдаги сулҳга эришиш йўлида тарихий қадам қўйди. 30 йил давом этган адоват уруш ва терроризмнигина олиб келган эди. Миср ва Исроил раҳбарларининг мардлигигина эндиликда ялпи тинчликка олиб борадиган йўлга ўтиб олишимиз учун имконият яратиб беради.

Қўшма Штатлар халқаро майдондаги ана шу барча муҳим масалаларда ихтилофларни тинч бартараф қилишни ёқлаб, куч ишлатишга қарши чиқмоқда.

Худди шунингдек биз уруш қуролларини назорат остига қўя оладиган тадбирлар кўрилишига ҳам тарафдормиз.

Биз бу ерда имзолайдиган СҚЧ тўғрисидаги шартнома яхши пойдевор яратиб беради. Бу пойдевор қурол-яроғлар устидан контроль ўрнатиш соҳасида бошқа чоралар кўрилиши туфайли мустаҳкамланади. Биз биргаликда шундай чоралар кўришга ҳаракат қилмоқдамиз. Ихтилофларимизни барча мамлакатларнинг мустақиллиги ва ҳар бир инсоннинг қадр-қимматини ҳурмат қилиш руҳида камайтира олишимиз учун шу пойдевор устида бино қурамиз.

Ҳар иккимиз ҳужум қуролидан бошқа бирон мамлакатга қарши агрессия қилиш учун ҳеч қачон фойдаланмасликка аҳд қилайлик.

Жаҳоннинг нотинч районларида чет эл қуролли кучларидан фойдаланишга қарши ҳаракат қилайлик ва бевосита алоқадор бўлган халқлар ўртасида низоларнинг тинч бартараф қилинишини рағбатлантирайлик.

Раис жаноблари, ҳозирги пайтда Қўшма Штатлар билан Совет Иттифоқи зиммасига тийилиб ҳаракат қилиш ва ўзаро келишиб олишга эришиш учун шундай масъулиятли бурч юкланганки, жаҳон тарихида икки мамлакат зиммасига ҳеч қачон бундай масъулият юкланмаган эди. Бизнинг ўртамизда тарих, идеология ва иқтисодий ҳамда социал системалар борасида кўпгина тафовутлар бор. Раис жаноблари, ҳар иккимиз келажакнинг ташвишини тортмоқдамиз ва биз ҳалол ва эзгу ният билан иш кўриб, ер юзида хатарсиз, кўпроқ тинчлик бахш этадиган шарт-шароитлар сари олиб борадиган йўлда илгари силжий оламиз. Мен бунга аминман.

Менинг янги дўстим — Раис Брежнев соғлиғи учун!

Қаҳрамон совет халқи учун!

Ҳар икки давлатимизнинг ядро қуроли билан қуролланиш пойгасини жиловлаб қўйиш йўлидаги қатъий ҳатти-ҳаракатлари учун қадаҳ кўтаришни таклиф этаман!

БАРҚАРОР ВА ИЖОБИЙ ҲАМКОРЛИК САРИ

Бутун дунёдаги давлат арбоблари, жамоатчилик, оммавий ахборот воситаларининг диққат-эътибори ҳамон КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежнев билан АҚШ Президенти Ж. Картер ўртасида Венада олий даражада ўтказилаётган совет — америка музокараларига қаратилган. Бир қанча масалалар хусусида СССР билан АҚШнинг нуқтаи назарида тафовутлар бўлишига қарамай, Венада ҳар иккала давлат тенглик, манфаатларни ва ҳар икки томон учун қулайликни ўзаро ҳурматлаш асосида турли соҳаларда барқарор ва ижобий ҳамкорлик қилишга интилаётганликларини билдирди, деган фикр эълон қилинаётган материалларнинг асосий мазмунини ташкил этади. Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар стратегик ҳужум қуролларини чеклаш проблемасини муҳокама қилишни тугаллаб, хатарли ва ғоят кўп маблағ талаб қиладиган қуролланиш пойгасини тўхтатиб қўйиш сари олға қараб янги катта қадам қўйганликлари, улар ҳатто энг мураккаб ва нозик масалаларни ҳам биргаликда ҳал этишга қодир эканликларини бутун дунё олдида яққол исбот этаётганликлари уқтириб ўтилмоқда.

Ҳиндистон Бош министри **М. Десаи** Прагада бундай деди: «Биз ялпи ва тўла қуролсизланишга жуда катта аҳамият берамиз ва жаҳон халқларини шу йўлда ҳар жиҳатдан куч-ғайрат сарфлашга даъват этамиз. Биз шуни мамнуният билан таъкидлаб ўтамизки, СССР билан АҚШнинг олий раҳбарлари ҳозирги пайтда Венада учрашиб, халқаро тинчликни мустаҳкамлаш йўллари ва воситаларини муҳокама қилмоқдалар. Биз уларнинг СҚЧ тўғрисидаги янги шартномани имзолашга қарор берганликларини табриклаймиз».

«СҚЧ тўғрисида Совет — Америка музокараларининг муваффақиятли тугалланишини ЧССР зўр мамнуният билан табриклайди, деди ЧКП Марказий Комитетининг Бош секретари, ЧССР Президенти **Г. Гусак.** Тегишли шартноманинг тузилиши ва тез орада ратификация қилиниши умуман халқаро вазиятга ижобий таъсир қилади ва бошқа муҳим проблемаларнинг ҳал этилишига ёрдам беради, деб ишонамиз».

Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, АДР Революцион Кенгашининг Раиси **Н. М. Тараки** бундай деди: «Афғонистон раҳбарлари СҚЧ-2 шартномасининг тузилишига юксак баҳо берадилар. Барча тинчликсевар давлатлар сингари демократик Афғонистон ҳам бу ҳужжатнинг имзоланишини мамнуният билан кутиб олади. Унинг имзоланиши бутун инсониятнинг тақдирига ижобий таъсир қилади ва бутун дунёда тинчлик манфаатларига хизмат қилади».

«Нью-Йорк Таймс» газетасининг Венадаги мухбири хабар беради: «Икки давлат раҳбарлари учрашув давомида ядро қуроллари устидан назорат ўрнатиш йўлида ҳар икки томон бундан буён ҳам куч-ғайрат сарфлашини билдирди». Газета шунингдек Ғарбий Европа мамлакатлари Венада олий даражадаги учрашувни табриклаётганликларини уқтириб ўтади.

«Вашингтон пост» газетаси Ж. Картернинг ёрдамчилари «икки буюк давлат раҳбарлари ўртасида музокаралар бошлангандан бери қарор топган муҳитдан мамнундирлар», деб таъкидлайди. Газета иккала мамлакат олий раҳбарлари Венадаги учрашувда муҳим проблемаларни бевосита муҳокама қилиш имкониятига эга бўлдилар, деб таъкидлаб ўтади.

Американинг **«Дейли Уорлд»** газетаси СҚЧ-2 АҚШ билан СССР ўртасида янги шартномалар тузиш йўлини очиб беради, деб ҳисоблайди. «Космик, медицина ва бошқа тадқиқотлар соҳасида давлатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик ҳозирнинг ўзидаёқ сезиларли самаралар берди», деб ёзади газета.

Америка — Совет дўстлиги миллий кенгашининг президенти Р. Морфорд бундай деди: Совет давлатининг ва шахсан тинчлик учун атоқли курашчи Л. И. Брежневнинг Қўшма Штатлар билан яхши қўшничилик ва ҳамжиҳатликни ривожлантиришга, тинчлик ва хавфсизлик манфаатлари йўлида ҳар иккала энг буюк давлатнинг биргаликда ҳаракат қилишига қаратилган чуқур, принципиал ва изчил йўлини юксак қадрлаймиз. Барча соф виждонли америкаликлар халқаро кескинликни юмшатишга путур етказишга, қуролланиш пойгасини кучайтиришга интилаётган реакция ва «совуқ уруш» кучларига қатъий зарба беришга азми қарор қилгандир.

Кейинги кунларда ўтказилган сўровлар америкаликларнинг 76 проценти Совет—Америка шартномасини ратификация қилишга қатъий тарафдор эканлигини кўрсатди, деб уқтириб ўтди АҚШ жамоатчилик фикри хизматининг раҳбари **Л. Харрис.** Америкаликларнинг кўпчилиги, шунингдек совет — америка музокараларини қизғин маъқуллаётганликларини, уни мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни яхшилашнинг, термоядро уруши хавфининг олдини олиш ва халқаро вазиятни яхшилашнинг бирдан-бир оқилона йўли, деб билганликларини маълум қилдилар.

Польшанинг **«Трибуна люду»** газетаси бундай деб ёзади: Австрия пойтахтидаги музокаралар ҳозирги замоннинг энг муҳим воқеасидир. Шу музокараларга бутун дунёнинг қизиқиб қараётганлигига сабаб шуки, совет — америка муносабатларининг аҳволи амалда тинчликнинг ва халқаро хавфсизликнинг мустаҳкамлигини белгилайди. Совет Иттифоқининг кўп йиллардан бери изчиллик билан олиб бораётган сиёсати совет — америка муносабатларига ижобий руҳ беришга ва шу асосда жаҳон миқёсида кескинликни юмшатиш жараёнини ривожлантиришга қаратилгандир. Л. И. Брежнев шундай сиёсатни мужассамлантирувчи раҳбар, СССРнинг ва социалистик ҳамдўстликдаги барча давлатларнинг тинчлик муддаоларини ифодаловчи сифатида музокаралар олиб бориш учун Венага келди. СССР билан АҚШ шу олий даражадаги учрашувга анча узоқ ва қийин йўлни босиб келдилар. Аммо Л. И. Брежнев уқтириб ўтганидек, вақт ҳам, куч-ғайрат ҳам зое кетмади. Ҳар икки томоннинг матонатли меҳнати туфайли самарали музокаралар учун имконият вужудга келди. Биз аминмизки, бу музокараларнинг натижалари ер юзидаги ҳамма тинчликсевар кишиларни қувонтиради.

Л. И. Брежневнинг Ж. Картер билан олиб борган музокаралари вақтида айтган сўзлари Совет Иттифоқи раҳбарларининг, бутун совет халқининг Совет — Америка муносабатлари узоқ келажакка мўлжалланган тинчлик ва кенг ҳамкорлик муносабатлари бўлишини истаганликларидан далолат бермоқда, деб уқтириб ўтади Болгариянинг **«Работническо дело»** газетаси. Совет Иттифоқининг Қўшма Штатларга нисбатан бирон-бир душманлик муддаолари йўқ. СССР бирон-бир жойда АҚШ ҳисобидан бирон-бир фойда ёки устунлик қидираётгани йўқ. Шунинг учун ҳам Совет Иттифоқи АҚШда ҳарбий ҳаражатларнинг кўпаяётганлиги учун тамомила қонуний равишда ташвишланмоқда. Л. И. Брежнев ҳам бунга эътиборни жалб этди. Ҳарбий ҳаражатларнинг кўпайиши ва қуролланиш пойгасининг кучайтирилиши давлатларни хавфсизликка эмас, балки кўпроқ аксинча натижага олиб келади. Хавфсизликни мустаҳкамлашнинг реал йўли ҳарбий қарама-қаршилик даражасини камайтиришдан иборат.

(ТАСС, 18 июнь).

СОВЕТ—АМЕРИКА ҚЎШМА АХБОРОТИ

(Боши биринчи бетда).

АҚШ мудофаа министри Гарольд Браун, АҚШ Президентининг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Збигнев Бжезинский, штаблар бошлиқлари комитетининг раиси генерал Дэвид Жоунс қатнашдилар.

Музокараларда:

Совет томонидан —КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Л. М. Замятин, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Г. М. Корниенко, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси В. Г. Комплектов, СҚЧ тўғрисидаги музокараларда СССР делегациясининг раҳбари В. П. Карпов;

Америка томонидан — қуролсизланиш ва қурол-яроғлар устидан контроллик агентлигининг директори Жорж Сейниус, Президентнинг ёрдамчиси Гамильтон Жордан, Президентнинг ёрдамчиси Жоди Пауэлл, АҚШнинг СССРдаги элчиси Малкольм Тун, СҚЧ тўғрисидаги музокараларда АҚШ делегациясининг раҳбари Ральф Эрл ҳам иштирок этдилар.

Л. И. Брежнев билан Ж. Картер стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги шартномани имзоладилар. Совет—Америка муносабатларига доир принципиал масалалар ва актуал халқаро проблемалар муҳокама қилинди. Фикрлашувлар ҳамжиҳатликни кенгайтиришга ва иккала томонни қизиқтирувчи масалаларни ўзаро мақбул тарзда ҳал этиш йўлларини топишга интилиш билан характерланди. Улар ўз суҳбатларида стратегик қуролларни тобора чеклаш ҳамда қурол-яроғларни чеклаш ва қуролсизланиш соҳасидаги бошқа тадбирлар йўли билан уруш хавфини камайтириш масалаларига алоҳида эътибор бердилар.

Томонлар меҳмондўстлик учун ва учрашувни муваффақиятли ўтказишда барча зарур шарт-шароитларни таъминлаганлиги учун Австрия ҳукуматига миннатдорчилик изҳор қилдилар.

I. СОВЕТ — АМЕРИКА МУНОСАБАТЛАРИНИНГ УМУМИЙ МАСАЛАЛАРИ

Томонлар Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар ўртасидаги муносабатларнинг ҳолати иккала мамлакат халқларининг туб манфаатлари учун жуда катта аҳамиятга эгадир ва кўп жиҳатдан бутун халқаро вазиятнинг ривожини белгилаб беради деган якдил фикрдадирлар. Томонлар шу билан боғлиқ юксак масъулиятни англаб, ишни Совет—Америка муносабатларининг конструктив асосини янада мустаҳкамлаш сари олиб боришдан иборат қатъий ниятларини билдирдилар. Шу мақсадда томонлар ўзлари ўртасидаги ҳамкорлик соҳаларини кенгайтириш зарурлигини эътироф этдилар.

Бундай ҳамкорлик тўла тенглик, баббаравар хавфсизлик, суверенитетни ҳурматлаш ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик принциплари негизига қурилиши ҳамда халқаро кескинликни юмшатишга ва давлатлар ўртасидаги ўзаро манфаатли муносабатларни тинч ривожлантиришга ёрдам бериши, шу билан бутун дунёда халқаро стабиллик ва тинчликни мустаҳкамлаши лозим.

Томонлар Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар асосларининг, шунингдек улар ўртасида тузилган бошқа шартнома ва битимларнинг барча қоидалари тўла амалга оширилиши иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларга кўпроқ барқарорлик бахш этишга ёрдам берган бўлур эди деган қатъий ишончларини таъкидладилар.

Томонлар давлатлар ўртасидаги баҳсларни тинч ҳал этишнинг, уларнинг суверенитети ва территориал бутунлигини ҳурматлашнинг ҳамда халқаро кескинликни кучайтиришга қодир бўлган можаролар ёки вазиятлар вужудга келмаслиги йўлида сарфланаётган куч-ғайратларнинг муҳимлигини таъкидлаб ўтдилар. Улар барча давлатлар халқларининг ўз келажагини ташқаридан аралашувсиз белгилаш ҳуқуқини эътироф этадилар.

Томонлар жаҳон ҳарбий можароси муқаррар эмаслигини эътироф этиб, ҳозирги вақтда инсоният учун қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва урушнинг олдини олишдан ҳам кўра муҳимроқ ва кечиктириб бўлмайдиган вазифа йўқ деб ҳисоблайдилар. Улар шу мақсадга эришиш учун бутун куч-ғайратни сарфлаш ниятида эканликларини изҳор қилдилар. Шу муносабат билан улар ўзлари ўртасида ва бошқа ҳукуматлар билан Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ва ундан ташқарида дунёнинг турли районларида можароларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш мақсадида маслаҳатлашувлар ўтказиб туришнинг муҳимлигини ҳам эътироф этдилар.

Томонлар СССР билан АҚШ давлат арбоблари ўртасидаги алоқаларнинг тобора кенгайиб бораётганлигини мамнуният билан қайд этадилар, ана шу алоқалар давомида Совет — Америка муносабатларига доир энг муҳим масалалар ва актуал халқаро проблемалар муҳокама этилмоқда. СССР Олий Совети билан АҚШ конгресси ўртасида фойдали алоқаларни ва саноат ташкилотлари мулоқатларини ривожлантириш жараёни давом этмоқда.

Музокаралар иккала давлат ўртасидаги муносабатларнинг принципиал масалаларни ҳал этишда СССР билан АҚШ раҳбарларининг шахсий учрашувлари алоҳида аҳамиятга эга эканлигини яна таъкидлади. Ана шундай учрашувларни бундан буён ҳам мунтазам суратда ўтказиб туриш тўғрисида принцип жиҳатдан шартлашиб олинди, конкрет муддатлар ўзаро келишувга мувофиқ белгиланиши назарда тутилди.

Бошқа даражаларда томонларнинг вакиллари ўртасида маслаҳатлашувлар ва фикрлашувлар практикасини кенгайтириш тўғрисида ҳам аҳдлашувларга эришилди.

II. ЯДРОВИЙ ВА ОДДИЙ ҚУРОЛЛАРНИ ЧЕКЛАШ

Томонлар ядро урушининг олдини олиш ва стратегик қуроллар соҳасида рақобат қилишни тийиб туриш проблемаларига алоҳида эътибор берилиши керак, деган астойдил ишончларини таъкидладилар. Ҳар иккала томон ядро уруши бутун инсоният учун мусибат келтиришини эътироф этади. Ҳар бир томон ўзи ҳарбий устунликка ҳаракат қилмаяпти ва ҳаракат қилмайди, чунки бу қурол-яроғларнинг янада юксак даражасини вужудга келтириб ва томонлардан биронтасининг ҳам хавфсизлигига ёрдам бермай, фақат хатарли беқарорликка олиб келган бўлур эди, деб билдирди.

Л. И. Брежнев ва Ж. Картер СССР билан АҚШ ядро уруши хавфини камайтириш ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун алоҳида масъулиятли эканлигини эътироф этиб, ядро қуролларини пировард натижада тугатишни назарда тутган ҳолда ядро қуролларини чеклаш йўлида катта тадбирлар кўришни ҳамда қурол-яроғларни чеклаш ва қуролсизланиш соҳасидаги бошқа музокараларни муваффқиятли тугаллашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйдилар.

Стратегик қуролларни чеклаш. Л. И. Брежнев билан Ж. Картер учрашув давомида стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасидаги шартномани, шартнома протоколини, стратегик қуролларини чеклаш тўғрисида бундан буёнги музокаралар нинг «принциплари ва асосий йўналишлари ҳақидаги қўшма баёнотни, шунингдек «Стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасидаги шартнома муносабати билан келишиб олинган баёнотлар ва умумий тушунишлар» ҳужжатини тасдиқлаб имзоладилар.

Айни вақтда ракетага қарши мудофаа системаларини чеклаш тўғрисидаги шартнома ва унинг қоидаларига қаттиқ риоя қилиш, шунингдек стратегик қуролларни чеклаш ва ядро уруши чиқиши хавфини камайтириш соҳасида СССР билан АҚШ ўртасида илгари тузилган бошқа битимлар муҳим аҳамиятга эга эканлиги яна таъкидлаб ўтилди.

Ҳар иккала томон стратегик қуролларни чеклашга доир музокараларнинг жараёнидан ҳамда уларнинг янги шартномани тузиш йўлидаги кўп йиллик астойдил куч-ғайратлари муваффақият билан якунланганлигидан чуқур мамнуният изҳор қиладилар. Шартнома иккала томон учун ядро қуролини элтувчи воситаларнинг баббаравар чекланган даражасини белгилайди; у қисқартириш жараёнини бошлаш мақсадларида мавжуд ядро қуроллари қисқартирилишини кўзда тутади; шартнома сифат жиҳатидан қуролланиш пойгаси етказиши мумкин бўлган хавф-хатарни камайтириш мақсадларида стратегик ҳужум системалари такомиллаштирилиши ҳамда янги системалар яратилишига муҳим чеклашлар қўяди.

Стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги янги шартнома ва унинг протоколи иккала мамлакатнинг тенглик ва бирдек хавфсизлик принципига асосланган манфаатларининг ўзаро матлуб-мувозанатидан иборатдир. Бу ҳужжатлар ядро урушининг олдини олиш ҳамда кескинлик юмшатилишини чуқурлаштириш ишига муҳим ҳисса қўшади ва шу билан совет халқи ва америка халқининг манфаатларигагина эмас, инсониятнинг тинчликсевар орзу-умидларига ҳам мос бўлиб тушади.

Томонлар шартноманинг ҳамма моддаларига қатъий риоя этиш мажбуриятларини таъкидладилар.

Л. И. Брежнев ва Ж. Картер СҚЧ-3 тўғрисидаги музокараларга тааллуқли масалаларни муҳокама қилдилар ва шу муносабат билан томонлар СССР билан АҚШ ўртасида имзоланган стратегик қуролларни чеклаш тўғрисида бундан кейин олиб бориладиган музокараларнинг принциплари ва асосий йўналишлари тўғрисидаги қўшма баёнотга мувофиқ иш кўришга азму қарор берганликларини билдирдилар.

Ядро қуроли синовларини батамом ва ялпи тақиқлаш тўғрисидаги шартнома. Ҳар қандай муҳитда ядро қуролини синаш мақсадида портлатишлар батамом тақиқланишини кўзда тутувчи халқаро шартнома ва у билан боғлиқ протоколни ишлаб чиқиш юзасидан олиб борилаётган музокараларда муайян силжиш бўлганлиги қайд этилди. Бу музокараларда Буюк Британия ҳам қатнашмоқда. Томонлар СССР ва АҚШ Буюк Британия билан биргалашиб ушбу шартномани тайёрлашни тезроқ ниҳоясига етказиш ниятида эканликларини таъкидладилар.

Ядро қуролини тарқатмаслик. Томонлар ядро қуролини тарқатмасликка муҳим аҳамият бераётганликларини таъкидладилар. Улар ядро қуролини тарқатмаслик режими янада мустаҳкамланиши учун изчиллик билан курашяптилар ва ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномага мувофиқ зиммаларига олган мажбуриятларини бундан буён ҳам қатъий бажараверишга аҳд қилганликларини таъкидлайдилар. Улар халқаро атом энергияси агентлигининг ҳар томонлама халқаро гарантияларини қўллаш муҳимлигини таъкидладилар ва шу гарантияларни мустаҳкамлаш борасидаги куч-ғайратларини давом эттириш ниятларини айтдилар.

Улар ядро қуролининг тарқалиши халқаро хавфсизлик учун жиддий хатар солишини уқтирдилар ва ядро қуролига эга бўлган давлатлар вазминлик кўрсатиш ишида алоҳида масъулиятлидирлар, деган умумий фикрни билдирдилар. Шу муносабат билан улар тағин ҳам куч-ғайрат кўрсатиш, шу жумладан регионал негизда куч-ғайрат кўрсатиш талаб этилишига иккала томон ҳам амин бўлганликларини таъкидладилар ва СҚЧ-2 тўғрисидаги шартноманинг тузилиши ядро қуролини тарқатмаслик мақсадларига эришишга қўшилган муҳим ҳисса бўлиб хизмат қилади, деган умид билдирдилар.

Иккала томон ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартнома амал қилишини кўриб чиқиш юзасидан 1980 йилги конференция муваффақиятли якунланишини таъминлаш мақсадларида бошқа мамлакатлар билан қалин ҳамкорлик қилиш ниятларини ҳам изҳор этдилар ва ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномани ҳали имзоламаган ва ратификация қилмаган ҳамма давлатларга мурожаат этиб, шу ишни бажо келтиришга даъват қилдилар.

Венадаги музокаралар. Л. И. Брежнев ва Ж. Картер томонлар қуролли кучлар ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш тўғрисидаги музокараларга ҳамда Марказий Европада кўрилаётган шу билан боғлиқ тадбирларга нақадар катта аҳамият бераётганликларини таъкидладилар. Бу тадбирларда улар бошқа давлатлар билан бирга қатнашмоқдалар. Марказий Европада иккала томон қуролли кучларининг қисқартирилиши ва шу билан боғлиқ чоралар амалга оширилиши стабиллик ва хавфсизлик мустаҳкамланишига қўшилган катта ҳисса бўлур эди.

Ер йўлдошларига қарши системалар. Ер йўлдошларига қарши системалар тўғрисида олиб борилаётган музокараларда ўзаро мақбул аҳдлашувларни излашни актив давом эттириш ҳам шартлашиб олинди.

Одатдаги қурол-яроғларни сотиш ва етказиб бериш. Томонлар ўзларининг тегишли вакиллари одатдаги қурол-яроғларни сотиш ва етказиб беришни чеклаш борасидаги музокаралар навбатдаги даврасига тааллуқли масалаларни муҳокама қилиш учун дарҳол учрашадилар, деб аҳдлашиб олдилар.

Химиявий қурол. Томонлар ялпи, тўла ва контроль қилиб туриш мумкин бўлган химиявий қуролни тақиқлаш муҳимлигини таъкидладилар ва қуролсизланиш комитетига тақдим этиш учун келишиб олинган қўшма таклиф тайёрлаш борасидаги куч-ғайратларини активлаштириш тўғрисида келишиб олдилар.

Радиологик қурол. Л. И. Брежнев билан Ж. Картер радиологик қуролни ишлаб чиқиш, уни ишлаб чиқариш, йиғиш ва қўллашни тақиқлаш тўғрисидаги шартноманинг асосий элементлари юзасидан икки томонлама аҳдлашувга эришилганлигини мамнуният билан таъкидладилар. Келишиб олинган қўшма таклиф шу йил қуролсизланиш комитетига тақдим этилади.

Ҳинд океани. Томонлар Ҳинд океани районидаги ҳарбий фаолиятни чеклашга бағишланган музокараларни яна бошлаш тўғрисидаги масалани муҳокама қилмоқ учун тегишли вакиллари дарҳол учрашадилар, деб аҳдлашиб олдилар.

Қурол-яроғларни чеклаш ва қуролсизланишнинг бошқа масалалари. Томонлар қуролланиш пойгасини чеклаш ва қуролсизланиш проблемаларини ҳал этиш билан боғлиқ бошқа масалаларни муҳокама қилиш чоғида БМТ Бош Ассамблеясининг қуролсизланишга бағишланган махсус сессиясида қабул қилинган якунловчи ҳужжатни қўллаб-қувватлаётганликларини изҳор этдилар. Томонлар БМТ Бош Ассамблеясининг қуролсизланишга бағишланган иккинчи махсус сессияси чақирилишини, шунингдек ушбу сессияда тегишли тайёргарлик кўрилган ва тегишли вақтда универсал равишда қатнашиладиган қуролсизланишга бағишланган жаҳон конференцияси чақирилишини қўллаб-қувватлашларини изҳор этдилар.

СССР билан АҚШ қуролсизланиш комитети доирасида қуролсизланиш соҳасида қўйиладиган самарали қадамларни ишлаб чиқиш мақсадларида ўзаро ва кенгайтирилган составдаги қуролсизланиш комитетига аъзо бўлган бошқа давлатлар билан ҳамкорликни давом эттираверадилар.

Томонлар қуролланишни чеклаш ва қуролсизланишнинг бир қанча масалалари юзасидан СССР билан АҚШ ўртасида ёки уларнинг қатнашувида олиб борилаётган музокаралардаги ишларнинг аҳволи тўғрисида фикрлашиш натижасида мана шу музокараларда амалий натижаларга эришмоқ учун биргаликдаги куч-ғайратларга янги бир омил бахш этиш ҳақида аҳдлашиб олдилар.

III. ХАЛҚАРО ПРОБЛЕМАЛАР

Муҳим халқаро масалалар юзасидан батафсил фикрлашиб олинди. Томонлар халқаро кескинликни юмшатиш жараёнини қўллаб-қувватлаб гапирдилар. Уларнинг фикрича, бу жараён конкрет мазмун билан изчил тўлиб бориши ҳамда Ер куррасининг ҳамма районларига тарқалиб, халқаро стабиллик мустаҳкамланишига ёрдам бериши керак.

Л. И. Брежнев ва Ж. Картер халқаро вазиятни мураккаблаштираётган ва бошқа соҳалардаги ижобий силжишларга халақит бераётган кескинлик манбаларига алоҳида эътибор бердилар. Томонлар мавжуд шундай манбаларни йўқотиш ҳамда янгилари вужудга келишига йўл қўймасликка ёрдам бермоқ учун ҳамма давлатлар ўзининг хатти-ҳаракатида алоҳида масъулият ва вазминлик кўрсатишлари керак, деб ҳисоблайдилар.

Томонлар жаҳон иқтисодий тараққиётига, атроф муҳитни муҳофаза қилишга ҳамда космос ва жаҳон океанидан тинчлик мақсадларида фойдаланишга ёрдам бериш каби жаҳоншумул проблемалар юзасидан халқаро ҳамкорликни кенгайтириш муҳимлигини уқтирдилар. Улар ривожланаётган мамлакатларнинг ўз олдиларида турган проблемаларни ҳал этиш борасидаги куч-ғайратларини қўллаб-қувватлашларини билдирдилар.

СССР ва АҚШ тинчлик, хавфсизликни сақлаб турувчи ва халқаро ҳамкорликни ривожлантирувчи восита сифатида БМТ нинг муҳим ролини қайд этиб, ушбу ташкилотнинг БМТ устави асосида самарадорлиги ошишига ёрдам бериш ниятида эканликларини таъкидлайдилар.

Томонлар кейинги йиллар Европа қитъасидаги аҳволда юз берган ижобий силжишларни мамнуният билан қайд этдилар. Улар Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш якунловчи акти муҳим аҳамиятга эга бўлганлигини таъкидладилар. Умумевропа кенгаши бошлаган жараённи давом эттириш Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка ёрдам беришда муҳим деган фикрга иккала томон қўшилади. Улар Хельсинкида қабул қилинган Якунловчи актнинг ҳамма қоидалари тўла бажарилиши зарурлигига эътиборни жалб қилдилар. СССР билан АҚШ Умумевропа кенгашида қатнашувчи давлатларнинг 1980 йил Мадридда бўладиган учрашуви конструктив тарзда ўтишига ёрдам берадилар.

Ҳар бир томон Яқин Шарқда одилона, ҳар томонлама ва мустаҳкам тинчлик бўлишидан манфаатдорлигини таъкидлади ҳамда Яқин Шарқ проблемасини бартараф этиш йўллари ва методлари хусусида ўзининг тегишли позициясини баён қилди.

Африкадаги воқеалар хусусида фикрлашиб олинди. Томонлар ушбу қитъанинг баъзи районларидаги вазият муайян даражада нормалашганлигини ҳамда Африкадаги мустақил давлатларнинг ҳамкорлик, иқтисодий тараққиёт ва тинч муносабатлар йўлидаги куч-ғайратларини, шунингдек бунда Африка бирлиги ташкилоти ижобий роль ўйнаётганлигини айтдилар. Улар шу билан бирга Африканинг жанубидаги аҳвол хусусида ўзларининг тегишли нуқтаи назарларини баён қилдилар.

Томонлар ялпи тинчлик иши учун Осиёда тинчлик ва стабиллик муҳимлигини эътироф этдилар. Улар шу районлардаги ҳамма мамлакатларнинг мустақиллиги, суверенитети ва территориал бутунлиги батамом ҳурмат қилиниши керак, деган фикрга келишдилар. Улар Осиёнинг жануби-шарқидаги аҳвол хусусида ўзларининг тегишли нуқтаи назарларини ҳам баён қилдилар.

IV. ИККИ ТОМОНЛАМА СОҲАЛАРДАГИ ҲАМКОРЛИК

СССР билан АҚШ ўртасида икки мамлакат ўртасидаги мавжуд битимларга мувофиқ ўзаро манфаат асосидаги ҳамкорлик муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди. Томонлар икки мамлакат ўртасида давом этаётган маданий, маориф ва илмий-техникавий алоқалар программалари кенг доирасини амалга оширишдаги ижобий натижаларни маълумот учун қабул қилдилар.

Томонлар шундай программаларни амалга ошириш учун негиз сифатида белгиланган тенглик, ҳамжиҳатлик ва ўзаро манфаат принципларидан келиб чиқиб, шу соҳалардаги ҳамкорликни давом эттириш ва активлаштириш ниятида эканликларини таъкидладилар.

Томонлар иқтисодий ва савдо-сотиқ муносабатлари икки томонлама алоқаларни ривожлантириш ва яхшилашда муҳим элемент эканлигини таъкидладилар. Ҳар икки томон шундай муносабатларни мустаҳкамлашни ёқлаб ғапирди ва ўзаро манфаатли савдо-молиявий алоқалар ривожлантирилишини чеклайдиган тўсиқларни тугатишни кўзлаб иш юритиш зарур, деб эътироф этди. Томонлар ўз мамлакатларидаги тегишли ташкилотлар ва муассасаларнинг узоқ муддатли негизида ўзаро манфаатли коммерция битимлари ва шартномалари тузишларини рағбатлантиришга аҳд этганликларини билдирдилар.

* * *

Л. И. Брежнев билан Ж. Картер бўлиб ўтган музокараларнинг якунларидан мамнун бўлганликларини айтдилар. Улар шунга аминдирларки, учрашув натижасида бир қанча проблемалар юзасидан томонлар ўртасида ҳамжиҳатликнинг чуқурлашуви, эришилган аҳдлашувларнинг изчиллик билан амалга оширилиб бориши Совет—Америка муносабатларини ривожлантиришга ёрдам беради ҳамда кескинлик юмшатилишини. халқаро хавфсизлик ва тинчликни мустаҳкамлашга иккала мамлакатнинг биргаликда қўшган ҳиссаси бўлади.

1979 йил, 18 июнь.

Л. БРЕЖНЕВ
КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси

Жимми КАРТЕР
Америка Қўшма Штатларининг Президенти

СОВЕТ—АМЕРИКА ҲУЖЖАТЛАРИ ИМЗОЛАНДИ

(Боши биринчи бетда).

Америка томонидан — АҚШ давлат секретари С. Вэнс, АҚШ мудофаа министри Г. Браун, АҚШ Президентининг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси З. Бжезинский, АҚШ штаб бошлиқлари комитетининг раиси Д. Жоунс, шунингдек АҚШ Президентининг ёрдамчиси Г. Жордан, АҚШнинг СССРдаги элчиси М. Тун, Оқ уйнинг матбуот секретари Ж. Пауэлл, АҚШ миллий хавфсизлик кенгаши аппаратининг ходими Р. Бартоломью ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Ҳужжатлар имзолангандан кейин Л. И. Брежнев билан Ж. Картер қисқача баёнот бердилар.

Л. И. БРЕЖНЕВ баёноти

Ҳозиргина биз Президент Картер билан стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги шартномани ва унга тааллуқли ҳужжатларни ўз имзоларимиз билан мустаҳкамладик. Совет халқи билан Америка халқи, бошқа мамлакатларнинг халқлари, мустаҳкам тинчликни истаётган ва ядро қуроллари янада кўпайишининг хавфини англаётган кишиларнинг ҳаммаси аллақачондан буён кутган воқеа содир бўлди. Биз шу шартномани имзолар эканмиз ҳар бир кишининг энг муқаддас ҳуқуқи — яшаш ҳуқуқини ҳимоя қилиб қолишга ёрдам бермоқдамиз.

Мамлакатларимизнинг кўпгина вакиллари шартнома устида қизғин ва узоқ меҳнат қилдилар. Министрлар С. Вэнс ва А. А. Громико, Г. Браун ва Д. Ф. Устинов қўшган ҳиссани алоҳида қайд этиб ўтиш одилона бўлади, деб ўйлайман. Биз ҳам Президент Картер билан кўп ишлашимизга тўғри келди.

Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар ядро уруши чиқишига йўл қўймайдиган тарзда иш кўриш тўғрисида ўз зиммаларига биргаликда мажбурият олдилар. Бугунги шартнома биз бу мажбуриятни бажаришга ҳаракат қилаётганлигимизни тасдиқлайди. Бу шартнома стратегик қуролни ҳам миқдор жиҳатдан, ҳам сифат жиҳатдан чеклаш борасида СҚЧ-1 битимидан анча устун туради. Шу шартноманинг кучга кириши стратегик қуролларни чеклашгагина эмас, шу билан бирга қисқартириш соҳасида ҳам шундан кейинги тадбирларни ишлаб чиқа бошлаш имкониятини яратади.

СҚЧ-2 шартномасини тузиш билан биз Совет—Америка муносабатларини, бинобарин эса бутун халқаро иқлимни умумий соғломлаштириш йўлида олға томон катта қадам қўямиз.

Совет Иттифоқи учун бу — партиямизнинг съездлари белгилаб берган тинчликсевар ташқи сиёсий йўлнинг, биз бундан буён ҳам бораверишни ниятида бўлган йўлнинг мантиқий давомидир.

Шартноманинг имзоланиши бу ерда, Венада олий даражадаги Совет—Америка учрашувини муносиб якунлади. Бизни самимий меҳмондўстлик ва шод-хуррамлик билан кутиб олганликлари учун Австрия Республикасининг Президентига, канцлерига, ҳукумати ва Австрия халқига шу шонли дамларда сидқидилдан миннатдорчилик изҳор қиламиз.

Ж. КАРТЕР баёноти

Тарихнинг энг нуфузли кучлари кўпинча мамлакатларни уруш гирдобига тортган кучлар бўлишган.

Шундай бўлса ҳам биз орқага, шу қадар кўп урушларнинг сабабларига назар ташласак, кўпинча эҳтиёткорлик билан тутилган йўлда, ҳатто озгина эҳтиёткорона бурилишда мамлакатлар анча яхши аҳволда бўлиб, тинчликни қидириш йўлларида анча олға силжиган бўлишлари мумкин эканлигини кўрамиз.

Бу ерда, Венада биз қилган ишларнинг ҳаммасидан кузатилган мақсад мана шундан иборат.

Ўттиз йилдан кўпроқ вақтдан буён бўлгани каби бугунги кунда ҳам ядро фалокати ҳамон бизга хавф солиб турибди. Бизнинг мамлакатларимиз ҳозирги вақтда минглаб ядро қуролларига эгаки, уларнинг ҳар бири чексиз, ақл бовар қилмайдиган вайронгарчиликлар келтира олади. Ҳозир баъзи бир бошқа мамлакатлар ҳам ядро қуролига эга, худди шундай вайронгарчилик келтирувчи куч-қудрат тўплай олишга қодир мамлакатлар эса бундан ҳам кўп. Ҳарбий техника муттасил такомиллаштирилмоқда, қуролланиш пойгаси хавфи худди шу даражада кучайиб бормоқда ва ана шу қуролланиш пойгасини контроль остига олиш ва тартибга солиш зарур эканлиги тобора равшан бўлиб қолмоқда.

Қарийб 10 йилдан буён тўхтовсиз давом этаётган стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги музокаралар келишиб олинмаган қоидаларсиз, текшириб туриладиган чеклашларсиз ва узлуксиз мулоқатсиз давом этадиган ядро қуроллари пойгаси тўғридан-тўғри фалокатга олиб бориши факти тушунилаётганлигини ифода этади. Бундай тўхтовсиз рақобат бизнинг тақдиримиз ва келажагимизни даргумон қилиб қўяди, ақл-заковатимизни таҳқирлайди ва инсониятнинг яшашини хавф остида қолдиради.

Бундай истиқбол — бизнинг мардлигимиз ва ижодий кучларимизга қилинган дағдағадир. Агар биз ўзимизнинг вайронгарчилик келтирувчи куч-қудратимизни контроль остига ололмасак, у ҳолда биз ўз тақдиримизни бошқара олмаймиз ҳам, ўз келажагимизни сақлаб қололмаймиз ҳам.

СҚЧ-1 тўғрисида, ракетага қарши мудофаа системаларини чеклаш тўғрисида ва ядро қуроли синовларини тақиқлаш тўғрисида илгари қабул қилинган шартномалар каби СҚЧ-2 шартномаси ҳам мамлакатларимиз хавфсизлигининг реал эҳтиёжларига асосланган. Бу шартнома иккала томоннинг ҳарбий қудрат ва шайликка ҳамон зарурати мавжудлигини бартараф этмайди. Бироқ СҚЧ-2 шартномаси ядро қуролларининг миқдори ва сифатига янги муҳим чеклашларни ҳақиқатан белгилайди. Шу шартнома бизга СҚЧ-3 доирасида тобора кўпроқ чеклашлар ва қисқартиришларга эришиб, янада бехатар тинчликни таъминлаш йўлида ҳаракат қилишни давом эттириш имконини беради. Биз бу жараённи тўхтатолмаймиз ёки хавф остида қолдира олмаймиз.

Менга Америка Қўшма Штатларининг хавфсизлигини таъминлаш ишониб топширилган. Мен мана шу муқаддас ишончга путур етказиши мумкин бўлган бирон бир қадамни ҳеч қачон қўймайман. Раис жаноблари, Сиз билан бизнинг фарзандларимиз бор ва биз ана шу фарзандларимиз яшашларини, яшаганларида ҳам тинчликда яшашларини хоҳлаймиз. Биз ўзимизнинг фарзандларимизга ва мамлакатларимизнинг фарзандларига ана шу хавфсизликни таъминламоқ учун Сиз билан кўп иш қилдик.

Биронта ҳам шартнома, биронта ҳам учрашув мамлакатларимизнинг бехатар келажагини гарантиялай олмаслигини биз тушунамиз. Фақат биз тинчликка интилсак ва бунда тинчликни сақлаб қолиш учун қаттиқ курашсак пировард натижада тинчликка эришиш мумкин. Шундай бўлса ҳам тинчлик учун олиб борилган бу жангда ғалабага эришиш кўпинча ҳамма нарсадан кўра машаққатлироқ бўлади.

Бугун бу ерда, биз ўзимизнинг куч-қудратимизга чеклашларни белгилар эканмиз, биз бир-биримиздан чўчишимизни ҳам чеклаяпмиз. Биз чўчишимизни контроллик қила борганимиз сайин ўзимизнинг келажагимизни тобора пухтароқ эҳтиёт қила оламиз.

Биз энди планеталарни тадқиқ қилишни давом эттира оламиз. Биз материя сирларини оча оламиз. Биз ўзимизни ва еримизни асраб қолиш воситаларини топа оламиз.

Бизнинг ҳар биримизда фақат битта мамлакат бор. Биз ҳам, Сизлар ҳам айни шу бир дунёда яшамоқдамиз. Тинчлик учун курашдаги бу ғалабадан Ер юзидаги биронта ҳам мамлакат, бирон бир халқ, биронта ҳам инсон зоти зарар кўрмайди, хавф остида қолмайди ва зиён кўрмайди. Бу ғалаба — ҳамманинг ғалабасидир.

Биз ўз ҳаётимиз давомида атомнинг бўшаб қолган энергиясидан — оламнинг негизини ташкил этувчи энергиядан ҳарбий мақсадларда фойдаланишни ўрганиб олдик. Тинчликка эришмоқ учун биз биргаликда мардлик, донишмандлик ва ишонч кўрсатиб, ана шу кучдан фойдаланишни чеклашимиз лозим.

Инсон куч-қудратининг мана шу асосий кўринишлари бугун бизни шу стол атрофига олиб келди.

Биз бу шартномани имзолар эканмиз, ўз мамлакатларимизни тобора бехатар йўлга олиб чиқамиз.

СҚЧ-2 шартномасини келажакка йўл бошловчи бехатар ва фойдали шартномага айлантириш учун биз узоқ ишладик.

Келинг, олға ҳаракат қила борганимиз сари шу шартномадан фойдаланиш мажбуриятини олайлик.

* * *

Имзолаш чоғида дунёдаги кўпгина мамлакатлар матбуоти, радио ва телевидениесининг кўпдан-кўп вакиллари ҳозир бўлдилар.

(ТАСС).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ЎРТОҚ ФРАНЦ МУРИ БИЛАН УЧРАШДИ

(Боши биринчи бетда).

мунистларининг Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш учун, қуролсизланиш учун олиб бораётган курашини таъкидлаб ўтди. Совет коммунистлари, деди у, Австрия Компартиясининг марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми буюк принципларига бўлган садоқатига юксак баҳо берадилар ва КПСС билан АКП ўртасидаги қардошлик алоқалари бундан буён ҳам ривожланиб, мустаҳкамланиб бораверишига ишонадилар.

Суҳбат охирида ўртоқ Л. И. Брежнев Компартия олдида турган вазифаларни амалга оширишда Австрия коммунистларига муваффақиятлар тилади.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров ва АКП Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, АКП Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири Г. Штайнер қатнашдилар.

(ТАСС).

МОСКВАДА БЕРЛИН КУНЛАРИ

Звёздний шаҳарчаси 17 июнь куни азиз меҳмонларни — Москвада Берлин кунларида қатнашаётган ГДР пойтахти делегациясини қабул қилди.

Совет космонавтлари ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Берлин округ партия комитетининг биринчи секретари К. Науман бошчилигидаги қардош мамлакат вакилларини самимий қутладилар.

Делегация аъзолари коинотнинг кашшофи — Ю. А. Гагарин ҳайкали пойига гулдасталар қўйдилар, унга бағишланган фильмни кўрдилар.

Ю. А. Гагарин номли Космонавтлар тайёрлаш марказининг бошлиғи авиация генерал-лейтенанти Г. Т. Береговой меҳмонларга совет космонавтикасининг эришган муваффақиятлари тўғрисида гапириб берди.

Сўнгра қардош мамлакат вакиллари Звёздний шаҳарчасидаги музейни бориб кўрдилар. Улар СССРнинг космонавт-учувчиси В. Ф. Биковский билан ГДР граждани тадқиқотчи космонавт Зигмунд Йеннинг биргалашиб учиши тўғрисида ҳикоя қилувчи экспозицияни алоҳида қизиқиш билан кўриб чиқдилар.

К. Науман Фахрий меҳмонлар дафтарида қуйидагиларни ёзиб қолдирди: космик учишлар программасида ГДР вакилларининг қатнашуви, партияларимиз билан халқларимиз ўртасидаги бузилмас қардошларча иттифоқнинг яна бир далилидир.

Москвада Берлин кунлари ГДР пойтахти санъат усталари ва машҳур ансамблларининг зўр концерти билан тугади. Бу концерт марказий концерт залида бўлди.

Концертда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин, К. Науман бошчилигидаги Берлин делегацияси, ГДРнинг СССРдаги элчиси Г. Отт ҳозир бўлдилар.

(ТАСС).

ХОФБУРГ САРОЙИДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ВЕНА, 18 июнь. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан АҚШ Президенти Ж. Картер ўртасида олий даражада биринчи куни бўлиб ўтган учрашувдан кейин Хофбург саройидаги халқаро матбуот марказида Совет ва Америка делегациялари вакилларининг матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Делегацияларнинг вакиллари АҚШ элчихонасида бўлиб ўтган музокараларда Совет—Америка икки томонлама муносабатларига ва стратегик ҳужум қуролини чеклаш (СҚЧ—2) тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши масалалари юзасидан фикрлашиб олинганлигини хабар қилдилар.

Совет вакили Л. М. Замятиннинг уқтириб ўтишича, ҳозирги учрашувга бутун жаҳон жамоатчилигининг диққат-эътибори жалб этилган. Жаҳон жамоатчилиги бу учрашув ҳар иккала мамлакат ўртасида тинч, ўзаро фойдали муносабатларни янада ривожлантиришга олиб келади ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга хизмат қилади, деб умид қилмоқда.

Совет вакилининг маълум қилишича, Л. И. Брежнев биринчи учрашув давомида иккала давлат раҳбарлари бир-бирлари билан шахсан танишганликларидан мамнун эканлигини билдирган. Шахсий учрашувлар, деб таъкидлади Л. И. Брежнев, бир-биримизни яхшироқ билиб олишга, бартараф этилмаган проблемаларни ҳал этиш йўлини топишга, ҳамжиҳатликка эришишга имкон беради.

Мамлакатларимиз социал-иқтисодий системасидаги ва ижтимоий ҳаёт тарзидаги тафовутларга қарамай, деди Л. И. Брежнев, тинч муносабатларни ривожлантириш, ҳар бир халқнинг ўз тузумига эга бўлиш ҳуқуқини ҳурматлаш, низоли масалаларни эса музокаралар йўли билан ҳал этиш муҳимдир. Ахир, бизлар бир-биримизни ер юзидан итариб чиқара олмаймиз ва бир-биримизни ўзгартира олмаймиз.

Халқаро кескинликни юмшатишнинг ким учун кўпроқ зарур эканлиги тўғрисидаги мулоҳазалар ҳақиқатда тинчлик ким учун кўпроқ фойдали — Совет Иттифоқи учунми, ёки Қўшма Штатлар учунми, деган масаладан иборат. Тинчлик, деб таъкидлади Л. И. Брежнев, ер юзидаги ҳамма кишилар ва ҳамма мамлакатлар учун зарур! Совет Иттифоқи худди мана шуни назарда тутиб ва ҳар иккала давлат халқлари манфаатлари йўлида кенг ҳамкорлик зарур эканлигига амал қилиб, Қўшма Штатлар билан ўз муносабатларини узоқ истиқболни мўлжаллаб ривожлантиришни истайди.

Совет ва Америка делегацияларининг вакиллари матбуот конференциясида ҳар иккала томон музокаралар давомида СҚЧ—2 шартномасига ҳам катта эътибор берганликларини уқтириб ўтдилар. Стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши қуролланиш пойгасини чеклашда муҳим босқич бўлиши, қуролсизланиш хусусида янги шартномалар учун йўл очиб бериши мумкин.

АҚШ Президенти, деди Америка делегациясининг вакили Ж. Пауэлл, қуролсизланиш жараёнини давом эттириш учун СҚЧ—2нинг муҳим эканлигини таъкидлаб ўтди. Ж. Картер, ядро уруши хавфини камайтиришда шартноманинг катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтди. Мана шуларнинг ҳаммаси, деб илова қилди у, Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар ўртасида муносабатларни янада ривожлантириш учун тобора қулай шароит вужудга келтиради.

Матбуот конференциясида уқтириб ўтилганидек, олий даражадаги Совет—Америка музокаралари амалий тарзда, ижобий ва ошкоралик руҳида, ўтмоқда.

* * *

ВЕНА, 18 июнь. (ТАСС махсус мухбирлари). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан АҚШ Президенти Ж. Картер ўртасида олий даражадаги учрашувнинг иккинчи куни тугагандан кейин Хофбург саройидаги халқаро матбуот марказида Совет ва Америка делегациялари вакилларининг матбуот конференцияси ўтказилди.

Совет элчихонасида бўлиб ўтган музокараларда стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги шартноманинг тузилишига тааллуқли масалаларни муҳокама қилиш ниҳоясига етказилди. Л. И. Брежнев билан Ж. Картер ҳар иккала томон СҚЧ-3 доирасида ҳам, шунингдек ундан ташқари ҳам янги битимларга эришиш мақсадида қандай масалалар биргаликда ўрганиб чиқилиши мумкинлиги хусусида конкрет фикр-мулоҳазаларни баён этдилар.

Л. И. Брежнев ядро қуроли ишлаб чиқаришни тўхтатиш тўғрисидаги ва бу қуролнинг запасларини босқичма-босқич қисқартириб, уларни бутунлай йўқотиш ҳақидаги Совет Иттифоқининг таклифларини Қўшма Штатлар қўллаб-қувватлайди, деб умид билдирди.

Совет вакили Л. М. Замятин ҳозирнинг ўзидаёқ қурол-яроғларни чеклаш ва қисқартириш масалалари юзасидан Қўшма Штатлар ва бошқа мамлакатлар билан бир туркум музокаралар ўтказилаётганлигини эслатди. Совет томонининг фикрича, СҚЧ-2 шартномасининг тузилиши қуролланиш пойгасини чеклашга доир кўпгина бошқа масалаларни ҳал этиш йўлини очиб беради. Шу йўлда олға томон силжишга эришиш учун СССР кўлидан келган ҳамма ишларни қилмоқда. Л. М. Замятин Марказий Европада қуролли кучларни ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш тўғрисида Венада олиб борилаётган музокараларга тўхталиб, Совет Иттифоқи бир неча йиллардан буён шу районда ўзининг қуролли кучларини кўпайтирмаётганлигини қайд этди. Бунинг устига Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар ҳар иккала томон музокаралар давом этаётган пайтда Марказий Европадаги қуролли кучларини кўпайтирмаслик тўғрисида зиммаларига бевосита мажбурият қабул қилишлари ҳақида аҳдлашиб олишни Ғарбга таклиф этдилар. Европада ҳар иккала ҳарбий-сиёсий гуруҳ кучларининг тахминий тенглиги аллақачон таркиб топган ва бу тенглик ҳамон сақланиб келмоқда. Социалистик мамлакатлар бу тенгликни бузганлари йўқ ва бузмоқчи ҳам эмаслар. Айни вақтда шу нарса маълумки, НАТО мамлакатлари ҳарбий тайёргарликларини кучайтирмоқдалар, АҚШ Ғарбий Европа территориясида ўз қўшинларини кўпайтирмоқда. Шу билан бирга Қўшма Штатлар Совет Иттифоқи атрофида жойлашган ҳарбий базалардаги ўз кучларини оширмоқда.

Совет вакили айтдики, СҚЧ-2 шартномасининг қуролсизланишга доир бошқа икки томонлама ва кўп томонлама музокараларга ўтказиши мумкин бўлган таъсирини муҳокама қилиш чоғида ҳар иккала давлатнинг музокараларда иштирок этаётган мудофаа министрлари билан Қуролли Кучлари штаблари бошлиқларининг учрашуви тўғрисидаги истак билдирилган эди. Музокаралар иккинчи кунидаги танаффус вақтида шундай учрашув ўтказилди.

Кечқурунги учрашувда халқаро ва регионал проблемалар кўриб чиқилди. Мунозара вақтида баъзи бир жорий халқаро проблемаларни ҳал этишга ёндошишда ихтилофлар борлиги аниқланди. Л. И. Брежнев айтдики, Қўшма Штатларда «танглиқлар ёйи» деб аталаётган жуда ғалати назария юзага келди, гўё Совет Иттифоқи «Яқин Шарқ районини қуршаб олишга» ҳамда АҚШга ва умуман Ғарбга зарар етказишга ҳаракат қилиб, Ғарбий Африкадан то Марказий Осиёгача ана шу «тангликлар ёйи»ни вужудга келтираётган эмиш. Шуни қатъий қилиб айта оламанки, деб таъкидлади Л. И. Брежнев, мана шу бутун назария қуруқ уйдирмадан бошқа нарса эмас. Қўшма Штатларда АҚШдан олисда, Ернинг бошқа чеккасида жойлашган дунёнинг бирон-бир районини Америка ҳаётий манфаатларининг доираси деб бемалол эълон қилаётганликлари бизни жуда ҳайратга солади, деб илова қилди Л. И. Брежнев.

Совет Иттифоқининг Яқин Шарқ хусусидаги позицияси ҳам Американинг позициясидан фарқ қилади. Совет Иттифоқи можарони барча манфаатдор томонларнинг иштироки билан ҳар жиҳатдан то бартараф этмай туриб Яқин Шарқда мустаҳкам тинчликни таъминлаш мумкин эмас, деб ҳамон ҳисоблаб келмоқда. Кэмп-Дэвиддаги битимларга совет томони берган баҳо маълум. Исроил — Миср сепарат битимини мустаҳкамлаш учун БМТдан фойдаланишга қаратилган таклифларни СССР қўллаб-қувватламайди.

Совет ва Америка вакиллари айтиб ўтишганидек, мавжуд ихтилофларга қарамай, Л. И. Брежнев билан Ж. Картер шуни қайд этиб ўтдиларки, бўлиб ўтган фикрлашув томонларнинг халқаро ҳаёт актуал проблемаларига доир позицияларини яна ҳам равшанроқ тушуниб олиш учун фойдали бўлди. Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатларнинг раҳбарлари ўртасида бундан буён ҳам маслаҳатлашувларни ўтказиб туриш истаги билдирилди.

Л. И. Брежнев Президент Ж. Картер билан ўтказилган учрашув сермазмун ва самарали бўлди деган фикрни айтди. Шу нарса айниқса қимматлики, деди Л. И. Брежнев, биз иккала мамлакат ўртасида иноқлик доирасини кенгайтиришга ҳаракат қилдик. Мабодо шундай учрашувлар бундан буён ҳам ўтказиладиган бўлса, у ҳолда бу — Венага биз кўзлаб келган хайрли иш давом эттирилишининг гарови бўлади.

О. АНИЧКИН,
Т. ШИШКИН,
И. МАСЛОВ.
ТАСС махсус мухбирлари.

ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ ТАЪСИРЧАНЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

ТЕРМИЗ, 18 июнь. (ЎзТАГ). Сурхондарё область партия комитетининг бугун бўлиб ўтган пленуми КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарорини ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг шу масала хусусидаги қарорини бажариш соҳасида область партия ташкилоти олдида турган вазифаларни муҳокама қилди.

Бу ҳақда область партия комитетининг биринчи секретари А. Каримовнинг докладин тингланди.

Докладда ва нутқларда Сурхондарё меҳнаткашлари КПСС XXV съездининг ва КПСС Марказий Комитети шундан кейинги Пленумларининг қарорларини бажара бориб, область экономикасини ривожлантиришда муайян ютуқларга эришганликлари уқтириб ўтилди. Партия ташкилотларининг кенг меҳнаткашлар оммаси сиёсий активлиги ва меҳнат гайратини ошириш мақсадида олиб бораётган оммавий-сиёсий ишлари бу соҳада катта роль ўйнади. Сариосиё районидаги «Коммунизм» территориал—ишлаб чиқариш бошқармаси, Ленин номли, «Сурхон», «Ҳазорбоғ» номли совхозларнинг, Қумқўрғон районидаги «Москва» колхозининг, 26-қурилиш трестининг, Бойсун районидаги шойи тўқиш фабрикаси ва бошқа бир қанча корхоналарнинг партия ташкилотлари олиб бораётган идеология ишлари айниқса юксак самаралар бермоқда. Бу ташкилотларда социалистик мусобақа моҳирлик билан уюштирилмоқда, илғор тажриба кенг оммалаштирилмоқда, ғоявий тарбия, меҳнат ва аҳлоқий тарбиянинг бирлиги таъминланмоқда. Шу коллективларда ўнинчи беш йиллик топшириқларининг муваффақият билан амалга оширилаётганлиги ҳам бежиз эмас.

Пленумда бир қанча коллективларда оммавий-сиёсий ишлар ҳали ҳам тегишли даражада олиб борилмаётганлиги уқтириб ўтилди. Кўпгина агитаторлар, пропагандистлар, сиёсий ахборотчиларнинг иш сифатини яхшилаш, маданий-оқартув муассасалари, «Билим» жамияти фаолиятини янада яхшилаш кераклиги айтилди. Пленумда қишлоқда идеология ишининг қўйилишига алоҳида эътибор берилди. Эндиликда энг муҳим вазифа — қишлоқ меҳнаткашлари областнинг беш йиллик тўртинчи йилида қабул қилган юксак социалистик мажбуриятларини, биринчи навбатда пахта тайёрлаш ва давлатга топшириш юзасидаги мажбуриятларининг бажарилиши учун ўз жавобгарлигини билиб олишдан иборат эканлиги таъкидланди.

Пленумда шунингдек деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш планларини бажариш соҳасидаги қўшимча тадбирлар масаласи муҳокама қилинди.

Пленумда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

«САЛЮТ-6» — «СОЮЗ-34»:

МЕДИЦИНА ТАДҚИҚОТЛАРИ

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 18 июнь. (ТАСС). Бугун Владимир Ляхов билан Валерий Рюмин медицина текширувлари кунини ўтказдилар. Бундай текширувлар орбита бўйлаб узоқ учиш чоғида экипажнинг соғлигини аниқлаш ва прогноз қилиш мақсадида мунтазам равишда ўтказиб турилади.

Куннинг иккинчи ярмида вазнсизлик шароитларида германий ярим ўтказгич материалини олиш мақсадида космик материалшуносликка доир яна бир эксперимент ўтказиш мўлжалланган. Бу эксперимент «Кристалл» установкасида бажарилади.

Ўтган икки кун экипажга актив ҳордиқ чиқариш учун ажратилди. Космонавтлар жисмоний машқлар билан шуғулландилар, ер юзини визуал кузатдилар, дам олдилар. Якшанба куни икки томонлама телевизион алоқа сеанслари чоғида Владимир Ляхов билан Валерий Рюмин ўз оилалари билан учрашдилар.

Космонавтлар ўзларини яхши ҳис қилмоқдалар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ: 9.00 — Вақт. 9. 50 — Гимнастика. 10.15 — Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 10.45 — Ватаним ҳақида қўшиқлар. 11.00 — Танлаш. Бадиий фильм. 12.15 — Устахона. Фильм-концерт. 13.05 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.10 — Концерт. 16.40 — Беш йиллик қурилишларида. 17.10 — Чавандозлар. Бадиий фильм, 1-серия. 18.15 — Ҳужжатли фильм. 18.35 — Жасорат. 19.05 — Баскетбол бўйича Европа чемпионати. Эркаклар. 20.40 — Улуғ Ватан уруши. Киноэпопея. 13-фильм. 21.30 — Вақт. 22.05 — Концерт. 23.05 — Илмий-оммабоп фильмлар. 23.45 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ: 11.30 — Бизникига меҳмонга кел. Бадиий фильм. 12.45 — Абитуриентлар учун. 13.15 — «Юмор» телевизион театри. 18.20 — Мультфильм. 18.30 — Болалар учун кўрсатув. 19.00 — Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш — коммунизм учун курашнинг муҳим жабҳаси. 19.20 — Мокшадаги қўриқхона. 19.30 — Ахборот. 19.45 — «Наштар» журнали саҳифаларида. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Х. Лутфуллаев куйлайди. 21.30 — Вақт. 22.05 — Ғўзаларни сифатли парвариш қилайлик. 22.25 — Едгорлик. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН: 18.40 — Болалар учун фильм. 20. 05 — Янгиликлар. 21.35 — Ҳужжатли фильм.

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Лирик қўшиқлар. 12.00 — Ўзбекистон ишчиси. 13.00 — Қуёнчилик фермасида. 13.30 — Эстрада концерти. 14.00 — Ленин районидаги «Коммунизм» колхозидан давра суҳбати. 18.50 — Ёшлик. 19.30 — Ёш композиторлар З. Миралимова ва К. Комилов қўшиқлари. 20.25 — Халқ ҳофизлари ижро этади. 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 — Шеърият кечаси. 21.30 — Механизаторлар учун концерт. 22.28 — Радиотингловчилар таклиф этган программа асосида концерт. 23.20 — Тинглаб дам оламиз.

●

СССР ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ
ВЛАДИМИР, УФА ВА ЧИМКЕНТ ЎРТА МАХСУС МАКТАБЛАРИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 2 йил.

КИРУВЧИЛАР РУС ТИЛИ (ёзма) ва СССР ТАРИХИ (оғзаки) ДАН ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР.

Совет Армияси сафидан ҳарбий хизматни ўтаб қайтган, ёши 27 дан ошмаган йигитлар қабул қилинади.

МАКТАБНИ ТУГАТГАНЛАРГА ИЧКИ ХИЗМАТ ЛЕЙТЕНАНТИ УНВОНИ ВА ЎРТА МАЛАКАЛИ ЮРИСТ ДИПЛОМИ БЕРИЛАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), ишлаб чиқариш ёки хизмат характеристикаси, комсомол ёки партия характеристикаси, меҳнат дафтарчаси ва туғилганлиги тўғрисидаги ҳужжатлардан нусха, ҳарбий билет.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, ГСП, Куйбишев шоссеси, 25-уй, 249-хона, кадрлар бўлими (7, 12, 26, 52-автобусларнинг «Ўзбум» бекати).

●

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 19/VI да **Чио-Чио-Сан,** 20/VI да **Севги тумори.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 19/VI да **Келинлар қўзғолони,** 20/VI да **Кўрмайин босдим тиконни.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/VI да **Тошкентнинг нозанин маликаси.**

ИШЧИ ВА ҚИШЛОҚ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

КОНВЕРТЛАРНИ ОЧГАНДА

ҚОЛОҚЛАРСИЗ ИШЛАШГА АҲД ҚИЛГАНЛАР

МЕҲНАТИМИЗ МАЗМУНИ

Бир кеча-кундузда тўрт юз тонна чигитни қайта ишлаш қувватига эга бўлган корхона иккинчи навбати қурилиб ишга туширилди. Шундай қилиб, Денов ёғ-экстракция заводи Сурхондарё областининггина эмас, республикамизнинг энг йирик саноат корхоналаридан бирига айланди. Аммо иккинчи навбатни тўла ишга туширишда бир талай муаммоларга дуч келдик. Бу эса маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планларининг бажарилишига салбий таъсир кўрсатди. Шу сабабли кейинги йилларда муваффақиятсизликдан қутулиш ва оғир вазиятдан чиқиб олиш мушкул бўлганди.

Корхонамиз ҳатто республикада қолоқлар рўйхатига тушиб қолганди. Ана шундай қийин аҳволда қолганимизда отахон газетамиз — «Совет Ўзбекистони» корхонамизни ўз оталиғига олди. Ҳар ойда эълон қилиб бориладиган саноат мавзуидаги обзорларда камчиликларимиз рўйирост кўрсатилиб, ишимиз чуқур таҳлил қилиб борилди. Корхонамизда ишчи мухбирлар пости ташкил этилди. Пост аъзолари корхона ҳаёти ҳақида район, область ва республика газеталарига турли хабарлар ёзиб туриш билан бирга «Маслабойшчик» деворий газетасини оталиққа олдилар. Энг муҳими, газета чиқишлари ўз вақтида муҳокама қилиб борилмоқда.

«Қолоқликдан чиқамиз» шиори бутун коллективимиз меҳнат фаолиятининг асосий мазмунига айланган. Хусусан, КПСС Марказий Комитетининг июль, ноябрь Пленумлари (1978 йил) қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқларидаги қоидалар ва хулосалар асосида иш тутиб, кўрсаткичларимизни анча яхшилаб олишга эришмоқдамиз. Буни йилнинг ўтган даври ичида эришилган ютуқлар мисолида кўриш мумкин. Январь-май ойларида маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планлари 102 процент адо этилди. Аҳдимиз йил охиригача планга қўшимча олти юз минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришдан иборат. Шунингдек, тежамкорликни ҳам кучайтирамиз. Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Надежда Челавечкова, Юля Яндринская ва бошқа илғор ишчилар иш нормаларини икки ҳиссадан ошириб адо этмоқдалар.

С. ИСАЕВ,
Р. ТОЖИДДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» газетасининг Денов ёғ-экстракция заводидаги мухбирлар пости аъзолари.

ҚУРУВЧИЛАР СОВҒАСИ

ЧЎЛ «РАЙҲОН»И

Дўстлик районидаги кўчатчилик совхозида ободончиликка катта эътибор берилмоқда. Қисқа вақт ичида бу ерда ўттиз учта коттедж, еттита ўн олти квартирали икки каватли уй-жой бинолари қуриб, фойдаланишга топширилди. Яқинда чўлқуварлар яна бир қувончли воқеанинг шоҳиди бўлишди. Бу ерда 180 ўринли болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. Боғчага «Райҳон» номи берилди. Боғчани область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Т. Боймиров очди.

«Мирзачўлсовхозстрой» трестига қарашли 5-кўчма механизациялашган колонна қурувчилари янги боғча биносини аъло баҳога топширдилар.

А. ОМОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» газетасининг Дўстлик районидаги мухбирлар пости бошлиғи.

СПОРТ

ФУТБОЛ:

САФАРДА — ИККИНЧИ ДУРАНГ

ОЛИЙ ЛИГА. Мамлакат чемпионатининг ўн тўртинчи тур ўйинлари Москвада биргина учрашув билан бошланди. «Локомотив» футболчилари пахтакорчиларни қабул қилишди. Учрашув қизғин курашлар остида ўтди. Тўплар ўйиннинг биринчи қисмида дарвозаларга киритилди. Биринчи бўлиб Ю. Пантелеев ҳисобни очди. Орадан тўққиз минут ўтгач, М. Ан жавоб тўпи киритиб, ҳисобни тенглаштирди. Шундай қилиб, пахтакорчилар Москва командалари билан чемпионатнинг биринчи даврасига мўлжалланган учрашувларни тугатишди. Футболчиларимиз 10 имкониятдан 5 та очко тўпладилар. «Пахтакор» торпедочиларни (2:1) қабул қилиб, Москвада динамочиларга (0:2) имкониятни бой беришди. «Спартак», ЦСКА ва «Локомотив» командалари билан ўйинда бир хил (1:1) ҳисоб қайд қилинди. Жами очколарини 10 тага етказган пахтакорчилар энди Ростов-Дон армиячиларининг меҳмони бўладилар.

ИККИНЧИ ЛИГА. Бешинчи зонага кирувчи командалар ўртасида 17-тур ўйинлари бўлиб ўтди. Бу сафар ҳам «Янгиер» футболчилари мавқеларини мустаҳкамлашди. Улар «Орбита» командасини қабул (2:0) қилиб, очколарини 26 тага етказишди. Жиззахнинг «Бўстон» командаси «Шаҳрихончи» коллективидан (4:0) устун келиб, 25 очко билан иккинчи ўринда мустаҳкам жойлашиб олди. Самарқандлик динамочилар билан «Шаҳрихончи» футболчилари (23 тадан очко) учинчи ва тўртинчи ўринларни эгаллаб туришибди. Энг йирик ҳисоб «Каршистрой» — «Хива» командалари (9:1) учрашувида қайд қилинди.

БЕЛЛАШУВЛАР, ТЎПЛАР, ОЧКОЛАР

✦ **ЧИМ ХОККЕЙ.** Москва ва Олмаотада аёллар командалари ўртасида мамлакат чемпионати мусобақалари давом этмоқда. Олмаотада куч синашаётган «Андижанка» қизлари Москва жисмоний тарбия институти студентларидан (3:1) устун келиб, очколарини 12 та қилиб олишди. Москва области спартакчилари ҳисобида ҳам шунча очко бор.

✦ **ЧАВАНДОЗЛИК.** Москвада учкураш бўйича ўтказилган мусобақанинг биринчи куни пахтакорчи В. Дворянинов учинчи ўринни эгаллади.

Тошкент метросида йўловчиларга хизмат кўрсатиш учун яна бир қулайлик яратилди. Яқинда ишга туширилган справка бюроси шаҳарга меҳмон бўлиб келган кишиларнинг юмушини осон қилишда қўл келмоқда. Телефон трубкасини кўтариб метро йўналиши ва станциялари ҳақида аниқ маълумотлар олиш мумкин. Суратда: (ўнгда) справка бюроси оператори Ф. Содиқхўжаева йўловчининг саволларига жавоб бермоқда.

Б. Раҳимов фотолари.

ВАТАНПАРВАР-ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛАРНИ ТАРБИЯЛАЙЛИК

«КПСС XXV съездининг қарорлари асосида меҳнаткашларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида ва жисмоний тарбиялаш» мавзуига бағишлаб Наманганда «Ватанпарвар-интернационалистларни тарбиялайлик» шиори остида республика илмий-амалий конференцияси ўтказилди. Конференцияда республика областлари, шаҳарлари ва районлари партия, совет ва жамоат ташкилотларининг, министрликлар ва идоралар, катта-катта саноат корхоналари, колхозлар ва совхозларнинг вакиллари, Москва, Украина, Волгоград, Белгород, Брест, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистондан келган меҳмонлар қатнашдилар.

Наманган область партия комитетининг биринчи секретари М. Камолов, Ҳарбий Кенгаш аъзоси, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг бошлиғи генерал-лейтенант В. С. Родин, Белгород область партия комитетининг секретари В. П. Соболев, Украина Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг биринчи ўринбосари Л. М. Кравчук, Брест область партия комитетининг секретари В. Л. Верховец, ВЛКСМ Марказий Комитетининг масъул ходими, Олимпиада ўйинларининг икки марта чемпиони Б. Н. Лагутин, Совет Иттифоқи Қаҳрамони волгоградлик А. М. Овчаров қилган докладларда ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасида орттирилган тажрибалар умумлаштирилди. Шу муҳим участкадаги ишларни такомиллаштиришда Леонид Ильич Брежневнинг «Кичик ер», «Тикланиш» ва «Қўриқ» асарлари жуда катта роль ўйнаганлиги ва бу асарлар идеология ходимларининггина эмас, барча меҳнаткашларнинг ҳам севимли ва зарур китоблари бўлиб қолганлиги айтилди.

Конференция қатнашчилари Наманган областининг корхоналари, колхозлари, совхозлари ва ўқув юртларида бўлдилар, Поп территориал-ишлаб чиқариш бирлашмасининг янги спорт комплекси билан, Тўрақўрғондаги колхозлараро спорт иншооти билан танишдилар.

Конференция қатнашчилари КПСС XXV съездининг қарорлари асосида меҳнаткашларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида ва жисмоний тарбиялашни янада такомиллаштириш борасида тавсиялар қабул қилдилар.

ЎзТАГ мухбири Р. Бичуриннинг илтимосига биноан икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали В. И. Чуйков конференция якунларини шарҳлаб, унда кўриб чиқилган масалалар ғоятда актуал эканлигини айтди.

Намангандаги конференция юксак ғоявий савияда, ишчанлик вазиятида ўтди ва ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашни янада такомиллаштириш учун шубҳасиз катта фойда келтиради, деди маршал. Конференция жумладан, Ўзбекистоннинг партия, совет ва жамоат ташкилотлари шу муҳим ишга кўп эътибор бераётганликларини кўрсатди.

МАШИНА

ФЕЛЬЕТОН

Енгил машина ишқибозлари ва уни «ким ўзар»га ҳайдовчилар кўпайиб, кўча ҳаракати қоидаси бузилиши оқибатида баъзан бахтсиз ҳодисалар ҳам содир бўлмоқда.

(Хатлардан).

Руль тутмоқнинг бордир гашти, ғурури,
Маҳобат учун ҳам даркор машина.
Чиқибди пойганинг янгича тури,
Шофёрлар—чавандоз, тулпор—машина.
Бир ошнам бор, дарди ҳамён-тўрвадир,
Овқати нон ва чой, ёвғон шўрвадир,
«Жигули» деб тинмай елиб-йўртадир
Дийдорига қилмиш ҳумор машина.
Ўз нархи устига керак «шапка» ҳам,
Қўл чўзар ўнгга ҳам, баъзан «чап»га ҳам,
Хотин пул сўраса лоқайд гапга ҳам,
Гўё излар ўзга дилдор — машина.
Етишарқан ихлос бўлса инсонда,
Машина ҳам олди, боши осмонда,
Истаган жойига етар шу онда,
Хизматига энди тайёр машина.
«От» минган сўнг танимайин отасин,
Қўйворарди «бедов»инииг нўхтасин,
Талон тешилса ҳам босмай ўпкасин,
Учсам дейди, қаноти бор — машина!
Кўриб ногоҳ йўлида новвосни у,
Тормозни деб шошиб газни босди у,
(Тўйда киттак кайф қилганди, рости у),
Фалокатга бўлди дучор машина.
Яраланиб ўзи тушди бир ёққа,
Новвос эса зўрға илинди пичоққа,
«Тулпор»ичи! Тура олмас оёққа,
Жисми лат еб, турқи абгор машина.
Ошнам майиб, сарғайгандек тарзи бор,
Гарданида одамлардан қарзи бор,
Чақиб кўринг бу сўзларнинг мағзи бор:
«Ким ўзар»га қувманг зинҳор машина!

Фозил ЗОҲИДОВ.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги коллегияси, Давлат савдоси ва матлубот жамиятл ходимлари касаба союзининг республика комитети ва Тошкент Бош универмаги коллективи Тошкент Бош универмагининг директори

Тўхта Абдуллаевна ТОҲИРОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Биохимия институти коллективи катта илмий ходим М. У. Тўйчибоевга укалари

Алишер ва Анвар ТЎЙЧИБОЕВларнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000, Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04, редактор ўринбосарлари — 33-79-14, 32-53-05, 33-06-83, 32-55-04, масъул секретарь — 33-44-55, 32-55-05, секретариат — 33-72-83, 32-53-06; БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69 32-53-97, 32-57-12, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70, халқаро ҳаёт — 32-54-18, саноат, транспорт ва капитал қурилиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-26, фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-57-21, 32-54-24, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-18, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13, иллюстрация — 32-57-22, коммунистик тарбия — 32-54-29, стенографистка — 33-73-43, 32-54-05, жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26, 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 5-19-71; Сирдарё — 2-09-70; Сурхондарё — 3-55-35; Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.